

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ/PREZENČNÍ STUDIUM**

2019-2022

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Rostislav Balner**

**Yakuza, organizovaný zločin a jeho vliv na stát a společnost  
v Japonsku**

Praha 2022

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Víšek, Ph.D.

**JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE**

**BACHELOR / FULL-TIME STUDIES**

**2019-2022**

**BACHELOR THESIS**

**Rostislav Balner**

**Yakuza, organized crime and its influence on the state  
and society in Japan**

Prague 2022

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jiří Víšek, Ph.D.

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že předložená bakalářská/diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autora .....

## **Poděkování**

Děkuji Mgr. Jiřímu Víškovi, Ph.D. a Mgr. Janě Neusarové, Ph.D. za cenné připomínky k mé bakalářské práci.



## **Anotace**

Práce se zabývá v širších souvislostech fenoménem *yakuza*, a to nejen z pohledu organizovaného zločinu a jeho současného vlivu na stát, ekonomiku a společnost v Japonsku, ale také z hlediska historie a tradičních japonských hodnot. Zkoumá dopad a účinnost anti-yakuza opatření a určitou akceptaci fenoménu *yakuzy* v japonské společnosti, který se stal za zhruba posledních dvě stě let její trvalou součástí a pronikl do mnoha oblastí běžného života Japonců.

## **Klíčová slova**

*Bakuto, Bōtaihō, bōryokudan, Japonsko, organizovaný zločin, tekiya, yakuza*

## **Annotation**

The thesis deals with the phenomenon of yakuza in a broader context, not only in terms of organized crime and its current influence on the state, economy and society in Japan, but also in terms of history and traditional Japanese values. It examines the impact and effectiveness of anti-yakuza measures and some acceptance of the yakuza phenomenon in Japanese society, which has become a permanent part of Japanese society over the past two hundred years and has penetrated many areas of everyday Japanese life.

## **Keywords**

*Bakuto, bōryokudan, Bōtaihō, Japan, organized crime, tekiya, yakuza.*

## OBSAH

<b>ÚVOD.....</b>	<b>8</b>
<b>1. HISTORICKÉ POZADÍ VZNIKU YAKUZY .....</b>	<b>11</b>
1.1 Vznik a prvopočátky yakuzy .....	11
1.2 Bakuto, skupiny hazardních hráčů .....	15
1.3 Tekiya - skupina podvodných pouličních obchodníků a prodejců .....	17
1.4 Tradiční rituály a charakteristické rysy yakuzy .....	19
<b>2. PRORŮSTÁNÍ DO EKONOMICKÉ SFÉRY .....</b>	<b>23</b>
2.1 Ekonomická příležitost pro yakuzu v osmdesátých letech dvacátého století .....	23
2.2 Způsoby a oblasti pronikání yakuzy do ekonomiky .....	24
2.3 Yakuza, organizovaný zločin, korupce a korupční skandály.....	26
<b>3. BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ ASPEKTY.....</b>	<b>30</b>
3.1 Definice organizovaného zločinu a organizované zločinecké skupiny .....	30
3.2 Zákon <i>Bōtaihō</i> a důvody jeho vzniku .....	31
3.3 Zákon <i>Bōtaihō</i> v praxi a jeho právní aspekty .....	34
3.4 Místní vyhlášky a nařízení o vyloučení organizovaného zločinu ( <i>Bōryokudan Haijo Jōrei</i> ).....	36
3.5 Yakuza v mezinárodním kontextu .....	37
<b>4. SOCIOLOGICKÝ ODRAZ YAKUZY V JAPONSKÉ SPOLEČNOSTI... 40</b>	<b>40</b>
4.1 Tradiční vnímání yakuzy a její postavení v současné japonské společnosti .....	40
4.2 Yakuza v japonské kinematografii .....	43
4.3 Populární yakuza filmy .....	45
<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>48</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....</b>	<b>51</b>
<b>SEZNAM ZKRATEK .....</b>	<b>55</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>56</b>

## ÚVOD

Autor si pro svou bakalářskou práci zvolil téma *yakuza*, organizovaný zločin a jeho vliv na stát a společnost v Japonsku. Cílem práce je studiem různých pramenů a zdrojů v jazyce anglickém a částečně i v jazyce japonském zjistit, které faktory a okolnosti by mohly přispívat k určité akceptaci a toleranci *yakuzy* ze strany japonské společnosti a jaký je v různých oblastech dopad její činnosti a aktivit. Mezi hlavní prameny a zdroje studia problematiky patřily odborné publikace a studie v jazyce anglickém a v menší míře také internetové zdroje a novinové články, včetně oficiálních webových stránek a elektronických publikací japonské Národní policejní agentury (NPA), která je hlavním pilířem boje proti organizovanému zločinu v Japonsku. Pro dokreslení obrazu *yakuzy* v japonské společnosti pak přispělo rovněž studium japonské kinematografie, obzvláště žánru *yakuza* filmů (*yakuza eiga*).

Motivem k volbě tématu byl autorův mnoholetý osobní i akademický zájem o Japonsko, jeho kulturu a politiku. Během své akademické dráhy a studia se autor seznámil s mnoha složitými a specifickými problémy, se kterými se novodobé Japonsko potýká, z nichž jej nejvíce oslovil právě organizovaný zločin a jeho místo v tamní společnosti. Zálibu v tématu rovněž podpořila japonská kinematografie, která však nabídla autorovi ne vždy objektivní a vyvážený náhled na tuto zločineckou organizaci, na její vliv a dopad na celou japonskou společnost a ekonomiku. Práce se rovněž zabývá legální a charitativní činností *yakuzy* ve prospěch japonského obyvatelstva, která následně zlepšuje její obraz ve společnosti a přispívá k vyšší míře tolerance a akceptace ze strany Japonců a alespoň částečně zmírňuje představu široké veřejnosti o čirém zlu, pod kterým si zločineckou organizaci a konkrétně japonskou *yakuzu* obvykle představujeme.

*Yakuza* je velmi zvláštním japonským fenoménem, který se za dobu své existence a historie stal trvalou součástí japonské společnosti a pronikl do mnoha oblastí života Japonců, ať již se jedná o ekonomiku, bezpečnost, řešení občanských sporů, politiku, sport, kulturu a další. Japonsko patří i přesto dlouhodobě k zemím s nejnižší mírou kriminality na světě. Například v roce 1984, tj. zhruba sedm let před zavedením anti-*yakuza* opatření, bylo v Japonsku spácháno sto čtrnáctkrát méně ozbrojených přepadení než v USA, na sto tisíc obyvatel připadala v Japonsku 1,5 vražda, v USA 7,9 vražd.

Japonský zločin má však svá určitá specifika a v mnoha případech je i japonská společnost do určité míry tolerantnější k negativním jevům s ním spojeným, než je běžné například v Evropě a USA. Tato společenská tolerance a akceptace následně vytváří vhodné prostředí pro organizované zločinecké skupiny, jakou je *yakuza*.

V první kapitole se autor zabývá vznikem a vývojem *yakuzy* a zejména historií dvou nejvýznamnějších skupin, které vytvářely její základ, a to skupinou hazardních hráčů (*bakuto*) a skupinou podvodných podomních prodejců (*tekiya*). Popisuje sféry vlivu těchto skupin, původ jejich členů, jejich vztahy s úřady a vládou a v neposlední řadě také historické propojení *yakuzy* s politikou. Kapitola rovněž popisuje tradiční rituály a charakteristické rysy *yakuzy*, které jednak posilují a definují hierarchii a vnitřní vazby a vztahy mezi jednotlivými členy *yakuzy* a rovněž představují i určitý obraz *yakuzy* navenek vůči společnosti.

Druhá kapitola se zabývá výrazným prorůstáním *yakuzy* a organizovaného zločinu do ekonomické sféry. Tento trend v podstatě nastal již bezprostředně po druhé světové válce, kdy byl nedostatek zboží a *yakuza* ovládala černý trh se zbožím a komoditami, ale strmě narostl teprve v osmdesátých letech dvacátého století resp. v době tzv. ekonomické bubliny (*baburukeizai*), kdy kromě tradičních zdrojů příjmů a oblastí vlivu (hazard, prostituce, výpalné apod.), pronikla *yakuza* ve značné míře do korporátního, bankovního a obchodního světa, což ji přinášelo pohádkové zisky a vliv na celou japonskou ekonomiku. Kapitola rovněž uvádí příklady korupce a některé korupční skandály spojované s *yakuzou*, které sahají v některých případech až do nejvyšší japonské politiky a ročně stojí japonské daňové poplatníky nemalé prostředky ze státního rozpočtu a potažmo negativně ovlivňují celou japonskou ekonomiku.

Třetí kapitola se zabývá bezpečnostně-právními aspekty a anti-*yakuza* opatřeními, které byly ze strany úřadů a vlády nutno přijaty, jelikož činnost *yakuzy* začala koncem osmdesátých a počátkem devadesátých let dvacátého století přerůstat určitou „rozumnou“ mez, kterou byly veřejnost, policie a státní úřady do určité míry ještě schopny tolerovat a akceptovat. Činnost *yakuzy* narušovala japonskou ekonomiku, války gangů negativně ovlivňovaly veřejné mínění a zvyšovaly tlak na polici a úřady na razantní řešení situace v rámci boje s organizovaným zločinem. Tímto řešením bylo v roce 1991 přijetí zákona *Bōryokudanin ni yoru Futō na Kōi no Bōshi nado ni Kansuru Hōritsu* (Zákon pro předcházení nezákonných aktů členů *bōryokudamu*). *Yakuza* začala

v průběhu osmdesátých let dvacátého století rovněž expandovat a rozšiřovat svou činnost i do zahraničí, především do USA, a proto se třetí kapitola alespoň okrajově zabývá i mezinárodním kontextem a dopadem zločineckých aktivit *yakuzy* mimo území Japonska.

Čtvrtá kapitola popisuje sociologický obraz *yakuzy* v japonské společnosti, v japonské kinematografii a v médiích. I přestože je *yakuza* bezesporu zločineckou organizací, o čemž svědčí zejména kapitola druhá a třetí, čtvrtá kapitola se snaží nabídnout i jinou tvář *yakuzy*, a to jako organizace, která je díky své struktuře a striktně dané hierarchii schopna v mnoha případech, například při živelných katastrofách jako jsou zemětřesení (která jsou v Japonsku díky jeho geografické poloze velmi častá), rychle a účinně zorganizovat pomoc místnímu obyvatelstvu a rovněž do určité míry zachovává kodex cti, dále se to takto v případě zločinecké organizace vůbec nazvat. Zdá se však, že hlavní pohnutkou pro takovéto jednání *yakuzy* je především ekonomický kalkul a zisk, jak bude dále vysvětleno. Ve své druhé půli se čtvrtá kapitola zabývá i tzv. *yakuza* filmovým žánrem, jeho postavením v rámci japonské kinematografie a také vlivem *yakuza* filmů na vnímání této zločinecké organizace v japonské společnosti. Uvádí rovněž některé divácky úspěšné a populární filmy tohoto žánru.

Závěr práce obsahuje na základě předchozího studia celé problematiky shrnující pohled autora na fenomén *yakuzy* a její historický i současný vliv na japonskou společnost a ekonomiku.

# 1. HISTORICKÉ POZADÍ VZNIKU YAKUZY

## 1.1 Vznik a prvopočátky yakuzy

*Yakuza* (ヤクザ) je zločinecký syndikát mezinárodní povahy, původem z Japonska, kde má dodnes největší zázemí. V současné době se uvádí, že *yakuza* má zhruba necelých dvacet šest tisíc aktivních členů. Společně s čínskou triádou je považována za nejstarší kriminální organizaci na světě. Za dobu své existence a historie si dokázala vytvořit určité mechanismy adaptace, které ji umožňovaly vyrovnat se s měnícími společenskými a právními podmínkami a přizpůsobit se dané době. Pololegální statut a hluboké kořeny v japonské společnosti a v neposlední řadě i úzké vazby do ekonomické a politické sféry ochránily *yakuzu* před zánikem (Baradel, 2020, s. 175).

Termín *yakuza* je v moderním Japonsku překládán jako „bezcný, k ničemu se nehodící“, avšak v původním významu se odvozoval od tradiční japonské karetní hry, která se hraje s květinovými kartami *hanafuda*, přičemž slovem *yakuza* je označována jedna z nejhorších kombinací karet, které je možné ve hře dosáhnout (ja - osm, ku - devět a za - tři). V oficiálních kruzích a médiích, v japonské jurisdikci a policii se *yakuza* označuje jako *bōryokudan* – zločinecká (násilnická) skupina či gang.

Počátek samotné *yakuzy* můžeme s jistotou datovat do Japonska 17. století resp. do období Tokugawa (1603-1868). Předchůdci moderní *yakuzy* byli za Tokugawů hazardní hráči (*bakuto*) a podvodní podomní prodejci (*tekiya*), kteří společně tvořili kriminální podsvětí. V moderní době se k nim ještě přiřadila skupina gangsterů-násilníků (*gurentai*). Každá z těchto skupin ovládala svou specifickou oblast zájmů, takže mohly společně relativně bez problémů kooperovat na stejném území.

*Yakuza* byla tradičně již v období Tokugawa organizována ve „fiktivních“ rodinách, jejichž základem byl vzájemný vztah *oyabun-kobun* (doslova role otce, rodiče – role dítěte) a vztah brat-bratr (*kyōdai*). *Oyabun* poskytoval radu, ochranu a pomoc, uchovával tradice, od *kobuna* se očekávala absolutní loajalita vůči *oyabunovi*. Tento tradiční vztah a struktura „fiktivních“ rodinných klanů jsou udržovány v *yakuze* dodnes. V období Tokugawa bylo *oyabunovi* dokonce povoleno nosit menší meč *wakizashi*, nošení většího meče (*katana*) zůstávalo vyhrazeno pouze třídě samurajů. Bohatí *oyabunové* se dokonce věnovali stejným kulturním oblastem vzdělávání jako

samurajové, například literatuře a umění, cvičili se v šermu (Mizushima, 1973, s. 297). Prominentní bosové-*oyabunové* rovněž urovnávali lokální spory a působili jako mediátoři mezi znesvářenými stranami (Paoli, 201, s. 234).

Sjednocení Japonska pod klanem Tokugawů, ukončení válek a období míru sebou přineslo mimo jiné i krizi pro třídu válečníků – samurajů. Někteří z nich našli uplatnění jako úředníci nebo vzdělanci, zatímco jiní, obvykle samurajové bez pána (*rónin*), začali vytvářet skupiny (gangy), které byly známé jako *hatamotoyakko* (šogunovi služebníci). Také se jim říkalo *kabuki mono* neboli „ti blázniví“ (Kaplan a Dubro, 2003, s. 4). Potulovali se zemí, zdůrazňovali kodex válečníka *bushidō*, nosili výrazné oblečení a účesy, přičemž páchali násilí na obyvatelích měst a vesnic. Tuto tradici výrazně se odlišovat například účesem, oblečením, tetováním, následují někteří členové *yakuzy* dodnes. V hlavním městě Edo byl kolem roku 1645 nejznámější a nejvíce excentrický „Gang bílých jílců“. Jeho členové nosili bílé šerpy a bílé příslušenství meče, obvykle měli licousy. Tyto gangy řádily zejména v noci, kdy loupily a zabíjely (Fredholm von Essen, 1996, s. 24). Jako samurajové měli právo zabít prostého občana, který jim neprokázal dostatečnou úctu a respekt. Tento zvyk je jmenoval *tsujigiri* (setnutí na rozcestí) a samurajové tímto způsobem často testovali své dlouhé meče *katana*. Tato praxe byla nakonec ze strany šogunátu zakázána. Proti těmto skupinám *hatamotoyakko* vznikly skupiny domobrany složené z hazardních hráčů, nádeníků, stavebních dělníků, místních dobrovolných hasičů, farmářů, dlužníků, ale také bojovníků bez pána, které byly známé také jako *machiyakko* neboli služebníci města (Hill, 2006, s. 38). Ne všichni členové *machiyakko* měli meče, někteří byli vyzbrojeni mimo jiné i dlouhými kovovými dýmkami na kouření tabáku (Fredholm von Essen, 1996, s. 25), který do Japonska ke konci šestnáctého století přivezli Portugalci.

Členové skupin *machiyakko* se brzy stali lidovými hrdiny, tématem her kabuki, písní, románů a v moderní době také filmů, kde byli označováni jako *otokodate* neboli ušlechtilí muži z lidu (Kaplan a Dubro, 2003, s. 6). Samotní členové *yakuzy* se považují za následovníky právě *machiyakko*, které berou jako své duchovní předky a podporují tak mýtus pomáhat slabým, ohroženým a chudým. Ačkoliv se nedá popřít, že *machiyakko* prováděli i čestné skutky a činy, které si jistě zasloužily uznání, byly také zapojeny do kriminálních aktivit a široce známí i jako výtržníci. Tudiž za svou pověst ušlechtilých mužů z lidu vděčí ani ne tak svým skutkům, jako spíše legendám



a divadelním hrám *kabuki*, které o nich vznikly v průběhu osmnáctého století a které je vyobrazovali jako zastánce slabých (Gragert, 1997, s. 150). Nejznámějším hrdinou tohoto typu byl slavný *machiyakko* Banzuiin Chōbei (1622–1657), který bojoval podle legendy proti nespravedlnosti a byl nakonec zabit jedním z členů *hatamoto* Mizuno Jūrozaemonem. Na toto téma je velmi známá divadelní hra nazvaná Proslulý Banzuiin Chōbei (*Kiwametsuki Banzuiin Chōbei*) z roku 1881 od japonského dramatika Kawatake Mokuami (1816-1893), který byl propagátorem her *kabuki shiranamimono* (příběhy o zlodějích), ve kterých byli hlavními hrdiny bandité drásáni lidským dilema mezi povinností, závazkem (*giri*) a lidským citem a soucítěním (*ninjō*). Toto dilema *giri-ninjō* bylo později častým námětem a vnitřním konfliktem i hlavních hrdinů samurajských a *yakuza* filmů, kde *giri* je součástí životního stylu samurajů (povinnost, loajalita, závazek k pánovi), jakož i členů *yakuzy* (povinnost, loajalita, závazek k *oyabunovi*) a je obvykle nadřazeno *ninjō*.

Významným obdobím z hlediska vývoje *yakuzy* a zejména skupin hazardních hráčů *bakuto* bylo období reformy Meiji (1868-1912). Skupiny *bakuto* se angažovaly ve válce *Boshin* mezi tokugawskými a císařskými vojsky v roce 1868, ve které nakonec zvítězilo císařské vojsko, když dobylo hlavní město šogunátu Edo. Během konfliktů mezi starým zanikajícím režimem Tokugawů a novým procísařským hnutím se zejména větší skupiny *bakuto* se svými k bojeschopnými členy staly důležitou politickou silou a podporovaly novou vládu Meiji. Reformy zahrnovaly ustavení parlamentu, nejvyššího soudu, zavedení veřejného systému poštovních služeb, přijetí moderní jednotné měny a rovněž schválení ústavy v roce 1889. I přestože skupiny *bakuto* poskytly podporu nové vládě Meiji, ta v roce 1884 implementovala proti těmto skupinám Nařízení pro řešení zločinů v oblasti hazardních her v rámci kterého došlo k masovému zatýkání členů *bakuto*. Tato praxe ze strany úřadů využívat hráčské gangy *bakuto*, když je to výhodné a omezovat je, když se stávají ohrožením veřejného pořádku byla přetrvávajícím prvkem v historii vztahů mezi japonskou vládnoucí garniturou a skupinami *yakuza*.

V předválečném Japonsku, resp. ve třicátých letech dvacátého století se *yakuza* podílela rovněž na šíření fašistického hnutí a ideologie, zejména díky nacionalistické organizaci Dai Nihon Kokuikai (Společnost národní čistoty Velkého Japonska), která byla založena v roce 1919 a v jejíchž řadách působilo mnoho členů *yakuzy*. V tom se

japonská *yakuza* lišila od sicilské mafie, která byla v předválečné a válečné Itálii v očích fašistického vůdce Mussoliniho hrozbou a státem ve státě, a proto se snažil již od dvacátých let dvacátého století rozbít na Sicílii romantický mýtus těchto mužů násilí a kriminalizací sicilské mafie bylo jeho konečným cílem nastolit na Sicílii svou autoritu (Siniawer, 2015, s. 137). Pro japonskou společnost bylo naopak během dvacátých a třicátých let dvacátého století plně akceptovatelné, že bosové *yakuzy* zastávali vysoké politické funkce. Po druhé světové válce hrála *yakuza* sice méně viditelnou roli v politice, nicméně stále si zachovávala významný politický vliv na poválečnou japonskou demokracii (Allum, 2004, s. 186).

Po druhé světové válce bylo Japonsko zničené válkou, lidé čelili strádání, hladu, nezaměstnanosti. Černé trhy se zbožím každodenní potřeby se staly v podstatě jediným způsobem, jak mohli běžní Japonci přežít. Pod kontrolou místních bosů *yakuzy* se začaly černé trhy neuvěřitelně rychle rozvíjet po celém Japonsku. Stát nebyl v pozici, aby mohl tyto trhy regulovat, naopak byl na službách skupin *yakuza* zcela závislý. Bosové *yakuzy*, zejména bosové skupin pouličních obchodníků *tekiya*, byly pověřováni výběrem obchodních poplatků a daní, přičemž ze strany státních úřadů neexistovala žádná účinná kontrola nad zneužíváním této funkce. Rovněž policie akceptovala kontrolu a moc *yakuzy* nad těmito trhy. Na trzích se však kromě zboží každodenní potřeby prodávaly i drogy, zejména amfetamin (během války Japonsko vyprodukovalo velké množství amfetaminu pro podporu pracovníků ve zbrojním průmyslu a pro armádu), jelikož v době nedostatku potravy droga potlačovala únavu a hlad. Užívání amfetaminu bylo do značné míry společností akceptováno jako normální a v poválečném Japonsku se z něj doslova stala epidemie. Stimulanty založené na amfetaminu se v Japonsku poprvé objevily již v roce 1931 pod názvem hiropon (Hill, 2006, s. 98), což je japonsky metamfetamin (pro amfetamin a metamfetamin se pak používá i japonské označení *kakuseizai*). Za druhé světové války byl hiropon podáván i japonským pilotům kvůli zvýšení pozornosti a bdělosti. Teprve ve druhé polovině padesátých let se podařilo japonským úřadům díky striktním protidrogovým zákonům masovou závislost na amfetaminu ze společnosti vymýtit. Nicméně, v roce 1989 tvořil nelegální obchod s drogami-stimulanty téměř třicet pět procent z celkových ročních příjmů *yakuzy*, pro srovnání hazard a sázky tvořily v tomto roce „pouze“ necelých sedmnáct procent ročních příjmů (Kaplan a Dubro, 2003, s. 131). Příjmy z hazardu

jakožto tradiční zdroj skupin hazardních hráčů (*bakuto*) hraje v současné *yakuze* daleko méně významnou roli.

Po druhé světové válce se objevily rovněž násilnické skupiny *gurentai*, z velké míry složené z Korejců, Číňanů a Tchajwanců, které na trzích a od obchodníků vybíraly výpalné. Lidé těchto národností dříve pracovali v hrozných podmínkách pro Japonce v dolech, loděnicích apod. Skupiny *gurentai* složené z těchto etnik bojovaly s japonskými gangy o lukrativní trhy. Japonské gangy se při těchto konfliktech často prezentovaly jako ochránci obyčejných lidí proti cizím pobudům, což zvyšovalo sympatie u obyčejných Japonců (Hill, 2006, s. 43-45). V padesátých letech se začala japonská ekonomika zotavovat a černé trhy začaly postupně mizet.

## 1.2 Bakuto, skupiny hazardních hráčů

Organizované skupiny hazardních hráčů (*bakuto*) se v rozpoznatelné podobě a struktuře objevují poprvé v raném období vlády Tokugawa (1603-1868). Zprávy o organizovaných hráčských skupinách se však objevovaly již v období Kamakura (1185-1392). I samotný termín *yakuza* je historicky poprvé spojován právě se skupinami hazardních hráčů.

Skupiny *bakuto* byly tvořeny takzvanými „fiktivními“ rodinami (*ikka*), jejichž základem, jak již bylo uvedeno výše, byl vztah *oyabun-kobun*. Se zvyšujícím se počtem organizovaných skupin hazardních hráčů, se „fiktivní“ rodina (*bakuto ikka*) stávala čím dál tím důležitější, poněvadž bylo potřeba chránit, obvykle násilnými metodami, své zájmy na určitém území před ostatními skupinami *bakuto*. Násilné způsoby skupin hazardních hráčů často komplikovaly jejich vztah v rámci lokální společnosti, ve které žily a operovaly a rovněž s Tokugawskými úřady. Zpočátku byly ze strany autoritativní militární diktatury Tokugawů tyto skupiny potlačovány a perzekuovány, následně však převládl ze strany vlády pragmatický přístup a členové byly využíváni policií jako informátoři (*meakashi*) a v rámci špionážních sítí (Hill, 2006, s. 37). Jedná se o jednu z prvních ukázek určité symbiózy mezi organizovaným zločinem a státním aparátem na území Japonska, která následně přetrvávala historicky až do dvacátého století. Úřady často v zájmu zachování pořádku přivíraly nad některými aktivitami *bakuto* oči a trestaly pouze taková jednání, která vybočovala z běžné normy tolerance nebo ohrožovala autoritu režimu Tokugawů.

Skupiny hazardních hráčů operovaly především v hostincích a hernách podél frekventovaných hlavních silnic, kdežto podomní prodejci (*tekiya*) na trzích a tržištích. I přestože měly mezi sebou jednotlivé skupiny hazardních hráčů spory v rámci svých zájmových území, dokázaly si vzájemně pomáhat. Například u cestujících členů bylo zvykem, že mohli navštívit šéfa oblasti, kterou cestovali a ten jim poskytl na několik dní ubytování, a dokonce menší finanční obnos na úhradu nákladů spojených s pobytem (Kaplan a Dubro. 2003, s. 16).

Bosové organizovaných skupin hazardních hráčů rovněž působili jako zprostředkovatelé a zajišťovatelé pracovníků pro stavební projekty a veřejně prospěšné práce, což bylo původně povinností šógunových vazalů, kteří však na tuto činnost využívali právě služeb *bakuto*. Zprostředkovávání pracovníků a ponechávání si procentuální části jejich mzdy je historickým rysem a jedním ze zdrojů příjmů *yakuzy*, který přetrvává až do současnosti. Šéfové hráčských skupin rovněž půjčovali peníze a byli označováni jako *kashimoto* neboli zdroj půjčky. Jednalo se o dobře promyšlený systém, kdy pracovníci pronajímáni skupinami *bakuto* na práci na stavebních a veřejně prospěšných projektech byli obvykle ubytováni v hostincích a ubytovnách, které byly spojeny s hernami vlastněnými skupinami *bakuto*. V těchto hernách pod vidinou snadného zisku prohrávali tito pracovníci své těžce vydělané peníze, které tak zůstávali skupinám *bakuto*. Pokud se zadlužili u bosů hráčských skupin, mohli si své dluhy odpracovat.

Zdá se, že obdobím rozkvětu pro tyto skupiny byl konec období Tokugawa, kdy vláda a vládní úřady byly slabé a dohled policie byl v některých oblastech nedostatečný. Velké skupiny *bakuto* se postupně stávaly i vlivnou politickou silou, se kterou bylo potřeba počítat. Nová vláda na počátku období Meiji (1868-1912) organizované hráčské skupiny perzekuovala, avšak postupně s rostoucí ekonomickou prosperitou země po japonských válkách s Čínou (1894-95) a Ruskem (1905) nastalo pro *bakuto* opět období oživení a blahobytu. V této době skupiny rovněž poskytovaly placenou ochranu organizované prostituci, zábavnímu a stavebnímu průmyslu. A právě v období Meiji začalo docházet i k prorůstání *yakuzy* do politických kruhů, kdy se *yakuza*, zejména skupiny *bakuto*, podílely na podpoře Liberální strany (*Jiyūtō*) a narušovaly předvolební mítinky politických soupeřů, zavražďovaly a fyzicky napadaly opoziční kandidáty.

Například při druhých celonárodních volbách v roce 1892 bylo zabito přibližně dvacet čtyři osob a tři sta osmdesát osm jich bylo zraněno (Sánchez, 2018, s. 118).

Na počátku 20. století se v Japonsku rozvíjela militantní dělnická hnutí, která se inspirovala bolševickou revolucí v Rusku v roce 1917. V Japonsku se dělnické nepokoje objevily hned v následujícím roce. Násilí se stalo součástí ideologického boje mezi levicovými stranami a nacionalisty (Siniawer, 2015, s. 1). Vláda se snažila využít k potlačení nepokojů skupiny *bakuto*, a tak v roce 1919 byla ministrem vnitřních věcí založena nacionalistická organizace Dai Nihon Kokusuikai (Společnost národní čistoty Velkého Japonska), která bojovala proti myšlenkám socialismu a měla ve svých řadách i mnoho členů *yakuzy*. Organizace propagovala a vychvalovala ideu rytířskosti, úcty k císařství a cestu válečníka (*bushidō*). Snažila se legitimizovat násilí v zájmu ochrany tradičních japonských hodnot před cizinci (Siniawer, 2015, s. 112). Prolnutí politiky pravého křídla se skupinami *bakuto* postupně narůstalo i v raném období *Shōwa* (1926–1989). Bosové *yakuzy* byli díky svému důležitému postavení ve svých regionech a následné regionální podpoře ve volbách dokonce v prvních dekádách dvacátého století voleni do japonského parlamentu, což je názornou ukázkou společenské akceptace *yakuzy* v nejvyšších politických kruzích.

Příkladem může být jeden z šéfů *bakuto* Yoshida Isokichi (1867–1936), který byl ve dvanáctých celonárodních volbách v roce 1915 zvolen do dolní komory japonského parlamentu. Pocházel ze severní oblasti třetího největšího japonského ostrova Kjúšú, kde byl významným bosem *yakuzy*. I přestože bylo jeho zvolení výsledkem relativně demokratického procesu, jeho následné násilnické chování při oficiálních jednáních parlamentu bylo spíše překážkou rozvoje japonské politické kultury a demokracie. S jeho osobou je rovněž spojována politicky motivovaná vražda Shinagawy Nobuyasu – podporovatele jeho politického protivníka z roku 1919 (Siniawer, 2015, s. 97). Tato událost a další podobné politicky motivované násilné incidenty svědčí o tom, že násilí v politice se stalo do určité míry součástí japonské politické kultury a zejména předvolebního boje.

### **1.3 Tekiya - skupina podvodných pouličních obchodníků a prodejců**

Z dostupných historických pramenů je těžké zjistit, kdy přesně vznikly organizované skupiny (gangy) podvodných pouličních obchodníků a prodejců *tekiya*,

kteří byli dříve známi jako *yashi* neboli mistři medicíny (Hill, 2006, s. 37). Jejich patronem byl čínský bůh zemědělství Shinno, který měl být i objevitelem léčiv a ochráncem nemocných a chudých (Kaplan a Dubro, 2003, s. 10). Můžeme však s jistotou říci, že již v první polovině 18. století byli šéfové těchto gangů a skupin jmenováni jako správci (supervizoři) tržnic a trhů v určitých oblastech, kde bylo jejich úkolem rozmísťovat prodejní stánky a vybírat poplatky za nájem. Tyto trhy a obchody pod otevřeným nebem se často konaly v areálech chrámů a svatyní. Organizované skupiny podvodných pouličních obchodníků a prodejců násilnými metodami chránily jednak svá území zájmu, a rovněž tyto „ochranné“ služby nabízely za úplatu i dalším pouličním obchodníkům a prodejcům. Prodejcům, kteří jejich „ochranné“ služby odmítly pak kradly zboží, odháněly jim zákazníky nebo je přímo fyzicky napadaly.

V rámci svého zájmového území dokázali spolupracovat se skupinami hazardních hráčů. Na rozdíl od skupin *bakuto* byly aktivity *tekiya* považovány za legální. Šéfové skupin *tekiya* měli za Tokugawů téměř oficiální status samuraje. Je potřeba si ale uvědomit, že i přesto byla velká část jejich aktivit kriminální povahy (vydírání, vybírání výpalného, zastrasování, násilné války gangů apod.).

Přestože mezi sebou organizované skupiny podvodných pouličních obchodníků a prodejců vzájemně bojovaly o svá zájmová teritoria a panovala mezi nimi rivalita, byly současně schopny dodržovat některé společné zásady spolupráce. Například členům *tekiya*, kteří putovali se svými prodejními stánky od místa k místu po rozsáhlém území Japonska, místní bosové *tekiya* poskytovali, podobně jako tomu bylo u skupin hazardních hráčů, na několik dní útočiště a rovněž výhody oproti ostatním prodejcům, jako například lepší místo pro jejich prodejní stánek. Dodnes někteří prodejci *tekiya* objíždějí se svým zbožím místní slavnosti a festivaly po celém Japonsku.

Skupiny *tekiya* měly vytvořen celý repertoár podvodných prodejních triků a technik, dokázaly zákazníkům přesvědčivě lhát o původu a kvalitě zboží. Její členové spadali do jedné z pěti pozic: šéf, zástupce šéfa, důstojník, zapsaný muž a učedník. Potenciální noví členové nejdříve vykonávali podřadné domácí práce v domě šéfa. Následně byli zařazeni mezi tzv. zapsané muže, kteří putovali Japonskem a prodávali šéfovo zboží. Teprve ti, kteří se osvědčili byli přijati mezi členy skupiny s plným statutem. Členové *tekiya* se řídili „Třemi příkázáními“: 1/ nedotýkej se ženy jiného

člena, 2/ neodhaluj tajemství organizace před policií, 3/ zachovávej přísnou loajalitu ve vztahu *oyabun-kobun* (Kaplan a Dubro, 2003, s. 11-12).

Členy skupin (gangů) podvodných pouličních obchodníků a prodejců bývali rovněž příslušníci sociální kasty *burakumin* (zastarale *eta*) neboli „lidé ze samot“ (Kaplan a Dubro, 2003, s. 11). Jednalo se o provozovatele „nečistých“ povolání a jejich potomky, například řezníky, hrobaře, koželuhy nebo popravčí, kteří žili odděleně od ostatních obyvatel v getech nebo osadách a nemohli uzavírat manželství s příslušníky jiných vrstev společnosti. Tak jako samurajové mohli legálně mučit a trýznit běžné obyvatelstvo, tak mohlo i běžné obyvatelstvo trýznit příslušníky kasty *burakumin*. Členství ve skupinách *tekiya* jim tedy dávalo jedinečnou možnost vymanit se z prostředí chudoby a potupy. Práce pouličního prodejce a cestování s prodejním stánkem jim umožňovalo opustit místo narození, kde by byli navždy svázáni se svým osudem příslušnosti ke kastě *burakumin*. Legální diskriminace kasty *burakamin* byla v Japonsku oficiálně zrušena vládním dekretem až v roce 1871. Nicméně toto stigma přetrvává do určité míry i v současnosti a *yakuza* má ve svých řadách nebo řídí mnoho členů a spolupracovníků příslušejících neoficiálně ke kastě *burakamin* (Kaplan a Dubro, 2003, s. 12).

#### 1.4 Tradiční rituály a charakteristické rysy *yakuzy*

Tradiční výcvik nového člena *yakuzy* se nazývá v japonštině *heyazumi* (doslovně žijící v místnosti). V praxi to znamená, že nový člen žije dvacet čtyři hodin denně až po dobu několika let v domácnosti staršího člena, kterého nazývá starším bratrem (*aniki*) nebo bose *yakuzy* (vztah *oyabun-kobun*), přičemž plní každodenní úkoly od běžných domácích prací, údržby zahrady, venčení psa, vaření apod. až po funkci bodygarda a osobního řidiče. Přitom se učí a seznamuje s etiketou a hierarchií *yakuzy* a také se správným chováním a vystupováním člena *yakuzy*. Po celou dobu je rovněž testován jeho charakter, oddanost, loajalita a odvaha (Jacob, 2021, s. 37). Obvykle teprve po několika letech této služby je přijat za řádného člena gangu během rituálu *oyako-sakazuki*. Během tohoto rituálu *oyabun* upije ze své misky saké a následně ji nabídne *kobunovi*, který ji dopije, zabalí ji do obřadního papíru a pečlivě a opatrně ji uschová u sebe, čímž vyjadřuje úctu a loajalitu k *oyabunovi*. Ceremoniál pokračuje obětováním saké bohům na oltáři. Po ceremoniálu účastníci obvykle pokračují koupelí v místní lázni,

po které následuje bujará oslava za přítomnosti profesionálních společnic, které jsou známy jako *geisha*.

*Sakazuki* je z pohledu nového člena nejvýznamnějším rituálem, kdy dochází k formální iniciaci a přijetí za člena gangu. Kromě výše zmíněného *oyako-sakazuki* však existuje i několik dalších forem tohoto rituálu, každá je určena pro jinou příležitost (například pro povýšení, usmíření, svatba). Tímto rituálem dochází k symbolickému stvrzení vazby *oyabun-kobun* a současně k jakémusi potvrzení sociálního statutu člena v gangu, což sebou v osobní rovině přináší obvykle pocit hrdosti, sebeúcty a zvyšuje jeho sebevědomí. Stává se členem fiktivní rodiny (*ikka*) a jeho vazba s *oyabunem* se stává důležitější než vazba se členy vlastní biologické rodiny. Tato vazba je trvalá a platná do konce života. Mnoho členů *yakuzy* pochází z rozvrácených rodin, tudíž přináležet k fiktivní rodině a gangu jim poskytuje určitou novou identitu.

V *yakuze* se rituál *sakazuki* používá také k upevnění a prohloubení vazeb mezi syndikáty a gangy, dále pak jako uzavření mírové dohody po válce gangů a v poslední době, zejména díky anti-yakuza opatřením, i k urovnávání konfliktů mezi jednotlivými gangy *yakuzy*, čímž diplomatickou cestou nahrazuje řešení sporů zbraněmi a násilím, což alespoň částečně zlepšuje její obraz v očích veřejnosti a japonské policie.

*Sakazuki* je součástí *girikake*, což je obecný termín pro různé druhy ceremoniálů a oslav, které *yakuza* pořádá a udržuje. Tyto události posilují vazby a kohezi v rámci gangu a rovněž na individuální úrovni i mezi jednotlivými členy gangu. Patří sem například oslava nového roku (*koto hajime*), oslava propuštění člena *yakuzy* z vězení (*demukae*), návštěva hrobu zesnulého bývalého bosa gangu nebo pohřební obřad (Jacob, 2021, s. 36). Může se jich přitom uskutečnit až několik v jednom měsíci. Během těchto oslav a ceremoniálů se od členů očekávají finanční dary. Dříve tyto ceremoniály a oslavy *yakuzy* sloužily mimo jiné k veřejné prezentaci síly organizace, avšak v současné době anti-yakuza opatření se již nemohou konat v hotelích a restauracích, resp. ve veřejném prostoru a tudíž probíhají spíše v soukromém duchu v centrálech gangů a syndikátů.

Velmi známým a viditelným vnějším znakem, který si veřejnost spojuje s *yakuzou* je useknutý malíček na ruce člena. Dochází k tomu v rámci rituálu *yubitsume*, přičemž se jedná o určitý druh omluvy nebo vyjádření závazku vůči *oyabunovi*. V současnosti je však již občas nahrazován finanční kompenzací, zejména v tokijském podsvětí. Někteří



členové *yakuza* si rovněž za useknutý malíček pořizují anatomickou protetickou náhradu, aby amputace malíčku nebyla viditelná na veřejnosti. Jedná se o poměrně drahou záležitost, jelikož cena této protetické náhrady se pohybuje v Japonsku okolo tří tisíc amerických dolarů. První písemný záznam o aktu *yubitsume* pochází z roku 1834, kdy si Sakamiya Masagoro (1807-1886) během hostiny pořádané vysoce postaveným samurajem ve službách šogonátu (*hatamoto*) useknul malíček, aby ukázal všem přítomným svou mužnou odvahu a kuráž. Ještě v dřívějších dobách v zábavních čtvrtích Eda prostitutky svým oblíbeným zákazníkům darovaly svůj nehet z malíčku na ruce nebo pramen vlasů (Jacob, 2021, s. 29). Tento zvyk useknout si malíček je historicky rovněž spojován se skupinami hazardních hráčů *bakuto*, kdy měl sloužit jako alternativní způsob úhrady prohry v případě nedostatku peněz. V polovině devadesátých let japonská Národní policejní agentura (NPA - National Police Agency) uváděla, že zhruba jedna třetina všech členů *yakuza* nemá článek malíčku (Paoli, 2014, s. 238).

Charakteristické pro členy organizace bývá i tradiční japonské tetování – *irezumi* (vpravování inkoustu), jehož typickými motivy bývají kapři koi, tygři, draci, květy sakury, chryzantémy, mořské vlny a podobně. Toto tradiční japonské tetování bývá finančně velmi náročné a bolestivé. Nese s sebou rovněž i určitá zdravotní rizika. Zničením potních žláz tetováním se tělo hůře zbavuje toxických látek, zejména u tetování celotělního a v kombinaci s vysokou mírou konzumace alkoholu, který je součástí života členů *yakuzy* a hraje v jejich životě významnou roli, tyto faktory následně způsobují onemocnění jater, která jsou častou příčinou smrti členů *yakuza* (Paoli, 2014, s. 238). Tetování má v současné japonské společnosti spíše negativní konotace a na některých veřejných místech (např. lázně, golfové hřiště) je dokonce vstup tetovaným lidem oficiálně zakázán. Koncem devatenáctého a během dvacátého století se tetování stalo téměř výlučným rysem členů *yakuza*. Národní policejní agentura (NPA) odhaduje, že v současnosti je tetovaných zhruba sedmdesát procent členů *yakuzy*. Pro členy *yakuzy* tetování tradičně znamenalo, že prošly iniciačním obřadem a jsou členy organizace, dále pak zkoušku houževnatosti, mužnosti a odolnosti proti bolesti (jelikož tradiční tetování je poměrně bolestivým a zdlouhavým procesem), nevratnost vstupu do světa *yakuzy* a určitou osobní hrdost k „značce *yakuza*“. Na druhou stranu, tetování je v současné japonské společnosti, zejména starší generací, vnímáno stále jako

stigma vydědění, resp. člověka mimo zákon a společnost. Mladší japonská generace již tetování takto striktně nevnímá.

## 2. PRORŮSTÁNÍ DO EKONOMICKÉ SFÉRY

### 2.1 Ekonomická příležitost pro yakuzy v osmdesátých letech dvacátého století

Zapojení a prorůstání *yakuzy* do obchodní a korporátní sféry a ekonomiky je zvláštní a specifickou japonskou formou zločinu bílých límečků. Rozvoj této formy zločinu (*keizai yakuza*, ekonomická *yakuza*) souvisí v moderní historii Japonska především s ekonomickou bublinou (*baburukeizai*, bublinová ekonomika), která v Japonsku proběhla v průběhu osmdesátých let dvacátého století. Díky výraznému posílení japonské měny začaly být velmi dostupné půjčky, banky v tomto období ekonomického boomu ve velkém půjčovaly peníze investorům na nákup nemovitostí, nákupy akcií na akciových trzích apod., přitom však dostatečně neprověřovaly své klienty a půjčovaly v podstatě komukoliv a na jakýkoliv byznys, včetně *yakuzy*. Ta se také nově soustředila na spekulace na akciových trzích nebo na velké developerské projekty.

Mnoho gangů *yakuzy* již před tímto ekonomickým boomem vlastnilo obchodní společnosti s obratem v řádech stovek milionů amerických dolarů, obzvláště v oblasti stavebnictví a zábavního průmyslu, plynuly jí zisky z provozu heren, prostituce a prodeje drog. V roce 1963 měla *yakuza* sto osmdesát čtyři tisíce členů, mezi něž patřili i majitelé obchodů a zábavních podniků, barů a restaurací, kteří se připojili k *yakuze* (Baradel, Bortolussi, 2020, s. 216). V *yakuze* je zvykem, že členové platí bosům měsíční poplatek (*jōnōkin*). To znamená, čím více členů, tím větší příjmy. Postup v hierarchii organizace obvykle závisí na schopnosti generovat příjmy a vydělávat pro organizaci peníze, ty jsou klíčovým faktorem a měřítkem úspěchu. Měsíční poplatek v Yamaguchi-gumi se kupříkladu v roce 2004 pohyboval okolo deseti tisíc amerických dolarů (Paoli, 2014, s. 236).

V období ekonomické bubliny osmdesátých let *yakuza* zakládala ve větších městech také oficiální kanceláře (úřadovny) obchodních aktivit. Jen v roce 1990 největší skupina *yakuzy* Yamaguchi-gumi otevřela v hlavním městě Japonska více než čtyřicet kanceláří, které byly obsluhovány pěti sty členy gangu. Členové této skupiny dostávali jako určitý bonus v osmdesátých letech až deset tisíc amerických dolarů na podporu rozjezdu podnikání v Tokiu plus měsíční finanční příspěvek tisíc pět set až dva tisíce amerických dolarů (Baradel, Bortolussi, 2020, s. 216). *Yakuza* se na veřejnosti

prezentovala jako ochránce tradičních hodnot, zapojovala se do života místní společnosti, vytvářela mýtus *ninkyō-dō* (rytířská cesta) a celkově se snažila ovlivnit ve svůj prospěch veřejné mínění a zlepšit svou image navenek. Bosové pohádkově bohatli a *yakuza* stále více pronikala do velkého obchodního a korporátního světa a zejména do finančního sektoru, kde viděla obrovskou příležitost velkých zisků. Poté co ekonomická bublina opadla, odmítala *yakuza* splácet dluhy a úvěry, které čerpala u bank. Pod pohrůzkami násilí obvykle následně dosáhla toho, že banky tyto dluhy a úvěry po *yakuze* nevybíhaly, a nakonec své požadavky na splácení obvykle stáhly. *Yakuza* je například v souvislosti s vymáháním úvěrů a finančních závazků ze strany bank spojována také s vraždami dvou bankovních úředníků z poloviny devadesátých let.

## 2.2 Způsoby a oblasti pronikání yakuzy do ekonomiky

*Yakuza* začala spolupracovat s velkými developery, pro které vyděračskými a násilnými metodami a zastrahováním získávala pozemky od vlastníků, kteří je odmítali prodat nebo používala tyto metody proti nájemcům bytů, kteří se odmítali vystěhovat. Členové *yakuzy*, kteří byli najímáni na tuto práci byli označováni jako *jiageya*, tedy doslova “ti, kteří zvedají cenu pozemků”, častěji však jako „pozemkoví žraloci“. Gangy si obvykle účtovaly za tyto služby 3 % z celkové prodejní ceny pozemku nebo nemovitosti (Kaplan a Dubro, 2003, s. 179). V médiích bylo prezentováno několik případů, kdy *jiageya* použili při nátlaku na vlastníky půdy i žhářské útoky (Leonardsen, 2004, s. 36). Jakmile se postupem času *yakuza* dostatečně seznámila s tímto developerským a investičním prostředím, začala sama zakládat a vlastnit realitní a developerské společnosti.

Dalším způsobem pronikání *yakuzy* do ekonomické oblasti se stali tzv. korporátní vyjednávači, resp. specialisté na valné hromady společností (*sōkaiya*). Poprvé se objevili již na konci devatenáctého století s nástupem japonského kapitalismu. V těch časech však ještě nebyli spojováni s *yakuzou*. Toto spojení se postupně objevilo až v šedesátých letech dvacátého století. Největší nárůst počtu *sōkaiya* pak nastal v sedmdesátých letech dvacátého století. Tito členové *yakuzy* vlastnili podíly ve společnostech, aby se mohli legitimně účastnit oficiálních jednání a valných hromad podílníků (akcionářů) společností. Následně prosazovali své zájmy a umlčovali podílníky s jinými názory. Tyto korporátní vyjednávače si najímaly i velké společnosti,

aby měly jistotu, že na jednáních a valných hromadách nebudou problémy a akcionáři nebudou klást nepříjemné otázky. Členové *yakuzy* také infiltrovali do správních rad velkých společností, vyhrožovali násilím obchodníkům s cennými papíry, od kterých následně získávali cenné informace a manipulovali s cennými papíry na burzách. V důsledku těchto aktivit *yakuzy* oznámila Tokijská burza a japonská policie v prosinci roku 2006 vznik společného výboru pro eradikaci *yakuzy* z burzy cenných papírů. *Sōkaiya* jsou přirovnáváni k hyenám, které štvou a pronásledují firmy a společnosti a čekají na svou příležitost, aby je mohly následně vydírat (Leonardsen, 2004, s. 36). Některé případy však zdaleka nekončí pouze vydíráním. V roce 1995 byl na čtrnáct let odnětí svobody odsouzen bývalý *sōkaiya*, který zavraždil v roce 1994 vedoucího pracovníka Fuji Photo Film Company, který se snažil *sōkaiya* vyloučit z jednání společnosti a stavěl se vůči nim nepřátelsky. Informace o tomto zločinu se objevily na stránkách největších světových deníků například v březnovém čísle The Washington Post. Již od roku 1982 platí v Japonsku zákon o nelegálnosti najímání *sōkaiya*. V důsledku platnosti zákona se snížil hned v následujícím v roce 1983 celkový počet případů *sōkaiya* identifikovaných policií o sedmdesát pět procent na zhruba tisíc šest set případů (Hill, 2006, s. 126). Nicméně, z výše uvedeného příkladu vraždy lze vidět, že zákon celou situaci zcela nevyřešil a problém zřejmě stále přetrvává v určité míře i v současné době.

*Yakuza* se rovněž angažuje v půjčování peněz na vysoké úroky. Zisky z nelegálního půjčování peněz jsou pro *yakuzu* jedním z hlavních zdrojů příjmů. Podle největšího japonského deníku, který vychází v angličtině The Japan Times se jen v samotném Tokiu nacházelo v roce 2003 několik tisíc ilegálních poskytovatelů půjček, přičemž japonská policie odhadovala, že více jak tisíc z nich pracuje pro organizované zločinecké syndikáty (Leonardsen, 2004, s. 36).

Dalším ze způsobů ekonomické činnosti *yakuzy* je bankrotový (úpadkový, konkurzní) management. V Japonsku po bankrotu společnosti trvá celá léta než legální mašinerie vypořádá závazky vůči věřitelům bankrotující firmy a navíc se obvykle jedná pouze o zlomek dlužné částky. Proto věřitelé raději prodají svůj závazek za zlomek ceny tzv. bankrotovému managerovi, jehož cílem je následně získat co nejvíce z dluhu na úkor ostatních věřitelů. Někdy tito bankrotoví manažeři *yakuzy* vyhledávají a identifikují firmy a společnosti ve finančních obtížích, krátkodobě jim finančně

vypomůžou, získávají většinový podíl ve společnosti, aby následně při bankrotu získaly největší část aktiv a majetku firmy na úkor ostatních věřitelů. Rovněž nominují do vedení věřitelského výboru své lidi, kteří kontrolují celý proces a vyhrožováním a násilnými metodami zastrašují a utlačují ostatní věřitele. Uvádí se, že až čtyřicet procent bankrotů po ekonomické bublině osmdesátých let bylo spojeno se společnostmi a firmami vlastněnými *yakuzou* (Frunza, 2015, s. 31).

V době ekonomického boomu osmdesátých let dvacátého století *yakuza* rovněž vlastnila stavební firmy, které se podílely přímo nebo subdodavatelsky na veřejných zakázkách. Tyto firmy vlastněné *yakuzou* začaly mizet ze stavebnictví teprve na počátku devadesátých let, kdy již bylo těžké získat pro stavební firmy s kontakty na *yakuzu* veřejné zakázky. *Yakuza* se následně soustředila na demoliční práce, zakázky na odstraňování azbestu nebo likvidaci nebezpečného odpadu. Zaměstnávala pro tyto práce zahraniční pracovníky – migranty, kteří si riziko spojené s těmito pracemi neuvědomovali, nedodržovala během prací zákonné ani bezpečnostní předpisy a normy. Mohla proto ve výběrových řízeních na dodavatele prací nabízet nižší cenu než ostatní legitimní firmy (Rankin, 2012). Na tomto případě lze vidět, že její činnost a aktivity, kupříkladu nelegální ukládání nebezpečného odpadu, může mít i jistý negativní dopad v oblasti životního prostředí.

V poslední době se *yakuza* angažuje a proniká i do nových oblastí, jako jsou kupříkladu kryptoměny, solární byznys, high-tech průmysl, kybernetika a další. Japonská policie reagovala například proti rozvíjejícím se novým formám kyberzločinu operativně přijímáním protipatření, mezi které například patří i změna struktury prefekturálních policejních jednotek, kde vznikají oddělení pro informační management, oddělení pro kyberzločin, oddělení na obranu proti kybernetickým útokům a oddělení proti high-tech zločineckým technologiím. Policie rovněž podporuje mezinárodní spolupráci v boji proti kybernetickému zločinu a spolupráci s akademickým, veřejným a soukromým sektorem (National Police Agency, 2020, s. 46-47).

### **2.3 Yakuza, organizovaný zločin, korupce a korupční skandály**

Japonsko se každoročně umísťuje na nízkých příčkách tzv. indexu vnímání korupce (CPI – Corruption Perceptions Index), který každoročně zveřejňuje Transparency International, což znamená relativně nízkou míru korupce. Index je

výsledkem expertního hodnocení a měří vnímanou korupci ve veřejném sektoru – mezi úředníky a politiky. V roce 2021 se Japonsko umístilo s bodovým skóre 73/100 na osmnáctém místě, což bylo daleko před Českou republikou s bodovým skóre 54/100 a čtyřicátou devátou příčkou. To znamená, že v Japonsku je korupce vnímána jako daleko menší problém než v Česku. Nejlépe ze všech sto osmdesáti hodnocených zemí se umístily Dánsko, Finsko a Nový Zéland.

V novodobé historii se Japonsko potýkalo s vysokou mírou korupce především v poválečném chaosu po roce 1945, kdy bylo často složité dokonce rozlišit státní a samosprávné úředníky a členy policie od gangsterů. Například ve městě Nagahama v prefektuře Shiga byl v poválečném období šéf místní skupiny *yakuza* nejen městským radním, ale rovněž sloužil jako předseda městské policejní komise. Teprve v polovině padesátých let resp. přijetím policejního zákona v roce 1954 byly tyto extrémní případy přímého pronikání a vlivu *yakuzy* do státního aparátu, místních samospráv a policie eliminovány (Hill, 2006, s. 53-54). Několik korupčních skandálů policistů z let 1997-2000, které vyšly najevo, vyústilo v implementaci různých policejních reforem. Japonsko nemá na rozdíl od většiny asijských zemí protikorupční agenturu a případy korupce a úplatkářství vyšetřuje policie. V posledních dvou dekadách je širokou veřejností japonská policie na rozdíl od poválečného období chaosu vnímána jako kompetentní a poctivá (Hill, 2006, s. 63). Samozřejmě čas od času se i v současné době ojediněle objevují případy úplatkářství a korupce mezi japonskými policisty. V letech 2016-2017 se jednalo například o sedmdesát šest případů korupce, zpronevěry a podvodů mezi místními státními a samosprávnými úředníky a policisty, přičemž z tohoto počtu se pouze devět případů týkalo příslušníků policie a hasičského sboru. V posledních letech se tedy jedná o jednotky případů korupce a braní úplatků mezi policisty ročně. Japonskou policii přitom tvořilo v roce 2017 zhruba 296 700 policistů (Oyamada, 2020, s. 145-146). Zdá se tedy, že korupce v řadách japonské police není v současné době zásadním problémem.

Podhoubím a potenciálně nebezpečným jevem pro korupční jednání v Japonsku je praxe *amakudari* (doslova otáčecí dveře). Jedná se o zaměstnávání bývalých státních a veřejných zaměstnanců soukromými a polostátními obchodními firmami a společnostmi. Týká se to rovněž bývalých policistů, kteří jsou zaměstnáni často ve finančním sektoru. Například v roce 2017 bylo takto zaměstnáno jen v rámci

Metropolitní tokijské police čtyři sta z celkových tisíc pět set bývalých policistů v důchodovém věku. V mnoha případech pak dochází za úplatu k únikům informací z policejních vyšetřování, které si expolicisté zajišťují u svých bývalých kolegů a podřízených, přičemž občas mohou ovlivňovat i samotné vyšetřování ve prospěch soukromých firem a společností, které je zaměstnávají (Oyamada, 2020, s. 148). Někteří bývalí státní a samosprávní úředníci v důchodovém věku takto zaměstnaní v rámci systému *amakudari* za úplatu ovlivňují a předražují ve prospěch soukromých firem a obchodních společností, často propojených na organizovaný zločin, státní a veřejné zakázky, což stojí japonské daňové poplatníky každoročně nemalé finanční prostředky z veřejných rozpočtů.

Velmi známé jsou v Japonsku korupční skandály, během kterých docházelo k propojení politiky, byznysu a organizovaného zločinu. Z mnoha můžeme například uvést skandál přepravní společnosti Sagawa Kyubin, který vyšel najevo v roce 1992. Společnost poskytovala vysoké finanční dary politikům vládnoucí Liberálně demokratické strany. U významného politika této strany Shin Kanemary policie při domovní prohlídce našla skrýš ukrývající zlaté ingoty, vysokou finanční hotovost a bankovní dluhopisy v řádech milionů amerických dolarů. Jak se ukázalo, firma měla mimo jiné zprostředkovat i jeho setkání s Susumu Ishiim, hlavou Inagawa-kai, třetí největší skupiny *yakuza* v Japonsku (Kingston, 2012, s. 248-249).

Dalším velkým skandálem spojovaným s *yakuzou* byl v roce 2012 finanční skandál firmy AIJ Investment Advisors, která spravovala důchodová spoření zaměstnanců více jak sto firem, kdy nakonec z účtů osmi set tisíc klientů zmizelo téměř sto milionů amerických dolarů. Komise pro kontrolu nad cennými papíry (SEC) zjistila, že firma dlouhodobě falšovala své hospodářské výsledky a odepsala v letech 2002-2011 na investičních ztrátách miliardy japonských yenů. Jednalo se o velmi citlivé politické téma, jelikož kauza měla dopad na stovky tisíc japonských občanů, kteří přišli o své úspory.

Japonským korporátním světem zahýbal v roce 2011-2012 i obrovský korupční skandál firmy Olympus, který rozkryl po svém příchodu do vedení firmy nový britský generální ředitel Michael Woodford. Zjistilo se, že firma Olympus platila *yakuze* pod hrozbou vydírání za téměř dvě desetiletí ohromné finanční částky v řádech stovek milionů amerických dolarů, které mohla firma investovat do výzkumu a vývoje nebo je



akcionářům vyplácet formou dividend. Firma po celá léta falšovala účetnictví, aby tento fakt nevyšel najevo. V roce 2012 již bylo zřejmé, že se jedná o jeden z největších korporátních skandálů a příkladů korupce v Japonsku. Firma okamžitě ztratila na trzích tři čtvrtiny hodnoty svých akcií.

Jako určitou zajímavost lze zmínit i podezření na spojení s *yakuzou* ženy bývalého japonského premiéra Abe Shinzōa (zvolen za Liberálně demokratickou stranu), který se v roce 2020 rozhodl odstoupit ze své funkce ze zdravotních důvodů. Jeho dědeček, který ho vychovával, Nobusuke Kishi (1896-1987), byl premiérem Japonska v letech 1957-1960 a byl po druhé světové válce odsouzen na tři roky za válečné zločiny. Měl velmi silné a dlouhodobé vazby na *yakuzu*. Podílel se také na zakládání Liberálně demokratické strany v padesátých letech dvacátého století, která byla v podstatě v průběhu celé druhé poloviny dvacátého století vládnoucí japonskou stranou, kterou doprovázely skandály spojené s organizovaným zločinem a podezření z přímé podpory *yakuzy*. Tato podezření se v některých případech, jak již bylo zmíněno výše, potvrdila i při policejním vyšetřování. Zdá se tedy, že *yakuza* má významný vliv i v nejvyšších patrech japonské politiky. Proto se ani nelze divit, že po těchto zkušenostech a kauzách mají v průzkumech veřejného mínění Japonci daleko větší důvěru v lokální politiky a instituce než v politiky a instituce na celonárodní úrovni (Baradel, 2020, s. 71).

Z těchto korupčních skandálů je rovněž jasně vidět, že *yakuza* jakožto organizovaná zločinecká skupina způsobuje japonské ekonomice, a především japonských daňovým poplatníkům obrovské finanční (a rovněž morální) ztráty. Dokáže korumpovat nejen politickou, ale i korporátní sféru a rovněž státní a veřejnou správu. Japonsko je známo svou pohostinností (*omotenashi*). V tradiční japonské kultuře je zcela běžným zvykem obdarovávání a dárky jsou i významnou součástí japonské obchodní etikety a firemní kultury. Proto může být občas poměrně složité a těžké určit hranici mezi dárkem a úplatkem. Na druhé straně je ale pravdou, že i velká a rozsáhlá korupce může v mnoha případech začínat u menších darů a pozorností, která otvírají dveře do vyšších úrovní politické, finanční a obchodní sféry. V každém případě, výše uvedené případy ukazují, že korupce v rukou organizovaného zločinu se pohybuje v daleko vyšších finančních řádech a má velmi negativní dopad do celé japonské ekonomiky a společnosti.

### 3. BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ ASPEKTY

#### 3.1 Definice organizovaného zločinu a organizované zločinecké skupiny

Na úvod této kapitoly a pro lepší orientaci a srovnání je vhodné uvést definici pojmů organizovaný zločin a zločinecká skupina. Na základě rozdílů v právních systémech například evropských zemí, USA a Japonska, se pak liší nejen definice těchto pojmů a jejich výklad, ale také zákonné nástroje k potírání organizovaného zločinu a zločineckých skupin.

Jak uvádí definice Policie ČR: „*Organizovaný zločin je druhem skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací. Tyto skupiny a organizace mají většinou vícestupňovou vertikální organizační strukturu a je pro ně typické soustavné páchání koordinované závažné trestné činnosti.*“ (Policie České republiky, online, cit. 2021-12-11)

Podle zákona č. 40/2009 Sb., Zákon trestní zákoník: „*V § 129 je definována organizovaná zločinecká skupina jako společenství nejméně tři trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti.*“ (Ministerstvo vnitra České republiky, online, cit. 2021-12-20).

Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC) z roku 2000 uvádí: „*Organizovaná zločinecká skupina znamená strukturovanou skupinu tři nebo více osob, existující po určité časové období a jednající ve vzájemné shodě s cílem spáchat jeden či více závažných trestných činů nebo trestných činů stanovených v souladu s touto Úmluvou, aby získala, přímo či nepřímo, finanční nebo jiný hmotný prospěch.*“ (Finanční analytický úřad, online, cit. 2021-12-28)

Podle článku 2, odst. 1 a 2, Zákona *Bōryokudanin ni yoru Futō na Kōi no Bōshi nado ni Kansuru Hōritsu* (Zákon pro předcházení nezákonných aktů členů *bōryokudam*), se pro účely tohoto zákona násilnou a protiprávní činností míní: „*protiprávní činnost, která se podle pravidel Národní komise pro veřejnou bezpečnost řadí mezi zločiny vyjmenované v seznamu, který je přílohou tohoto zákona*“ a organizovanou zločineckou skupinou (*bōryokudan*) „*organizace, která podporuje své členy kolektivně a soustavně v páchání násilného bezpráví (přečin)*“ (E-Gov Law Search, online, cit. 2021-12-10)

Je však potřeba poznamenat, že v Japonsku není na základě Svobody sdružování trestné organizování skupin *yakuzy* nebo samotné členství v *yakuze*. Důležité je v této souvislosti rovněž zmínit, že *yakuza* se kromě využívání nelegálních ekonomických aktivit a zdrojů angažuje i v řadě legálních aktivit a využívá i legální ekonomické zdroje a příjmy.

### **3.2 Zákon *Bōtaihō* a důvody jeho vzniku**

Jak již bylo zmíněno výše, *yakuza* procházela historicky různými obdobími. V některých obdobích byly její aktivity a činnost ze strany úřadů a vlády považovány za hrozbu a byla snaha její činnost omezovat různými opatřeními, zákazy a restrikcemi. Na druhou stranu byla v obdobích nestability *yakuza* ze strany úřadů a vlády často využívána k udržení pořádku, k prosazování určitých cílů a záměrů, včetně politických, čímž se zvyšovala míra tolerance a akceptace činnosti a aktivit *yakuzy*, a to jak ze strany oficiálních úřadů a vlády, tak i ze strany široké veřejnosti. Činnost *yakuzy* byla ještě donedávna, do sedmdesátých a osmdesátých let dvacátého století obecně v Japonsku tolerována a brána jako součást tradiční japonské společnosti, mnohdy jako potřebná a užitečná. Tomu napomáhaly i poměrně dobré osobní vztahy a vazby mezi *yakuzou* a japonskou policií.

I přesto již v šedesátých letech dvacátého století existovaly ze strany japonské policie snahy o zavádění opatření a programů na kontrolu *yakuzy* a omezení jejího vlivu. Tato strategie byla nazývána „Strategií 65“. V souvislosti s ní byl zveřejněn jakýsi „průvodce“ opatření namířených proti *yakuze* (*bōryokudan torishimari yōkō* neboli nový program pro kontrolu *yakuzy*). Jeho hlavními cíly bylo zatčení bosů a vedoucích členů a zničení zdrojů příjmů *yakuzy* (Eades, Gill a Befu, 2000, s. 147). Nicméně tato strategie donutila gangy k sjednocování menších skupin, které přišly o tradiční zdroje příjmů do větších organizovaných skupin. Rovněž zatýkání bosů *yakuzy* v sedmdesátých letech (například za nelegální držení zbraní apod.) vedlo k seskupování gangů do velkých konglomerátů a k celonárodní expanzi třech největších syndikátů.

Zřejmě nejdůležitějším milníkem z hlediska míry společenské tolerance nebo akceptace, resp. neakceptace činnosti a aktivit *yakuzy* a zásadnější zlom v boji proti *yakuze* zřejmě nastal až v devadesátých letech dvacátého století, a to přijetím zákona č.77 z roku 1991 *Bōryokudanin ni yoru Futō na Kōi no Bōshi nado ni Kansuru Hōritsu*

(Zákon pro předcházení nezákonných aktů členů *bōryokudamu*), který je často zkráceně nazýván *Bōtaihō* (ze zkráceného *Bōryokudan Taisaku Hō*). Zákon byl od doby svého vzniku následně několikrát novelizován. Jedná se v podstatě o první komplexní zákon proti organizovanému zločinu v Japonsku, jehož cílem bylo narušit mocenskou a organizační strukturu *yakuzy* a zásadním způsobem omezit její společenský a ekonomický vliv. Zákon *Bōtaihō* vychází ze správního práva, nikoliv z práva trestního. Jeho účelem, jak vyplývá i z jeho názvu, je v první řadě preventivně předcházet protiprávnímu jednání a aktivitám organizovaných zločineckých skupin. Zákon rovněž poprvé oficiálně jasně definoval pojem zločinecká násilnická skupina neboli *bōryokudan*. Samotní členové *yakuzy* striktně odmítají označení *bōryokudan* a pro samotný zákon upřednostňují pojmenování „zákon *yakuza*“. Do několika měsíců od vstupu zákona v platnost byly označeny v souladu se zákonem za *bōryokudan* tři hlavní syndikáty japonského organizovaného zločinu – Yamaguchi-gumi, Inagawakai a Sumiyoshi-kai, jejichž členové tvořili více jak sedmdesát šest procent všech členů *yakuzy* (Schloenhardt, 2010, s. 126).

Mezi hlavní důvody vzniku a uplatňování zákona *Bōtaihō* patří *minji kainyū bōryoku* neboli tzv. *minbō*, což znamená násilná intervence do občanských záležitostí. Tento trend, společně se zapojením se *yakuzy* do ekonomiky, se rapidně zvýšil v průběhu osmdesátých let dvacátého století v období ekonomického boomu. Do té doby se *yakuza* snažila tradičně co nejméně zasahovat do života běžných lidí. Japonské zákony poskytují nájemníkům a vlastníkům poměrně silnou právní ochranu, a proto developeři nebo vlastníci bytových domů často využívali v různých sporech služeb *yakuzy*. V rámci násilných intervencí do občanských záležitostí (*minbō*) šlo především o vymáhání půjček a dluhů, vyhrůžky a vyhánění nájemníků z bytů na objednávku vlastníků bytových domů, násilné vyhrožování vlastníkům a nájemcům pozemků, kteří blokovali developerské projekty nebo mimosoudní urovnávání sporů při dopravních nehodách. K zapojení *yakuzy* do řešení těchto občansko-právních sporů přispěla také i určitá neochota a liknavost japonské policie řešit tyto občanské spory a rovněž složitost procesu a soudního vymáhání práva v Japonsku. V roce 1989 odhadovala japonská policie, že více než sedm procent příjmů organizovaných zločineckých skupin *bōryokudan* pocházely právě z aktivit *minbō* (Hill, 2006, s. 94).

Dalším z důvodů vzniku a zavádění nového zákona *Bōtaihō* proti organizovanému zločinu byly války gangů *yakuzy* z osmdesátých a počátku devadesátých let dvacátého století, při kterých bylo zavražděno několik desítek osob, včetně několika náhodných civilistů. Jednalo se zejména o válku Yama–Ichi, kdy mezi sebou v regionu Kansai válčily gangy Yamaguchi-gumi, který měl základnu ve městě Kóbe a Ichiwa-kai se základnou ve městě Ósaka a tzv. Okinawskou válku gangů z let 1990-1992 mezi gangy Yamaguchi-gumi a Inagawa-kai, při které byl zavražděn i nevinný student, který byl omylem považován za člena znepráteleného gangu *yakuzy* (Hill, 2006, s. 142). Tyto války gangů spojené s násilím a vraždami ve veřejném prostoru do značné míry negativně ovlivnily veřejné mínění, do té doby vůči *yakuze* poměrně tolerantní.

K zavádění zákona přispěla i politická úplatkářská aféra z konce osmdesátých let dvacátého století, kdy majitel firmy Recruit Cosmos uplácel některé politiky vládní Liberálně demokratické strany pod vedením tehdejšího premiéra Yasuhiro Nakasoneho (premiérem v letech 1982-1987). Na základě této aféry pak v roce 1989 pod tlakem následně rezignoval nový japonský premiér Noboru Takeshita, který vedl největší frakci Liberálně demokratické strany (Hill, 2006, s. 143). Tento skandál vytvořil ze strany veřejnosti a voličů tlak na politiky přijmout účinná opatření proti *yakuze*, která nakonec vyústila v přijetí zákona *Bōtaihō*.

Mezi další důvody můžeme zařadit i mezinárodní tlak proti organizovanému zločinu, zejména ze strany USA. Ekonomická *yakuza* (*keizai yakuza*) v době ekonomické bubliny expandovala do USA, kde své kriminální aktivity provozovala zejména v oblasti realitního trhu. Již na počátku osmdesátých let dvacátého století upozorňovala americká FBI na japonské syndikáty operující na území USA, především v oblastech s početnou japonskou komunitou a v turistických destinacích, kupříkladu na Havaji a v Kalifornii (Hill, 2006, s. 144). Mezinárodním problémem se také stalo zapojení japonských syndikátů do prodeje a distribuce drog.

Zavedení zákona *Bōtaihō* rovněž souviselo i s evolucí samotné *yakuzy*, kdy se vedle původních, do značné míry lokální společností tolerovaných skupin hazardních hráčů *bakuto* a podvodných pouličních prodejců *tekiya*, vyvinuly násilnické skupiny *gurentai*, které se rozvíjely zejména po druhé světové válce a dodnes se zabývají násilným vydíráním.

### 3.3 Zákon *Bōtaihō* v praxi a jeho právní aspekty

Stěžejní roli v posuzování protiprávnosti jednání a naplňování definice zločinecké skupiny v rámci zákona *Bōtaihō* hrají Prefekturální komise pro veřejnou bezpečnost, které dle článku 3 tohoto zákona mohou na základě naplňování určitých znaků označit danou skupinu za zločineckou (násilnickou) skupinu *bōryokudan*. Například určité procento členů skupiny musí mít záznam v trestním rejstříku, skupina musí mít hierarchickou strukturu, skupina umožňuje členům získat vliv k získání majetkového nebo finančního prospěchu.

Jakmile Prefekturální komise pro veřejnou bezpečnost označí skupinu za zločineckou dle článku 3, mají její členové (včetně přidružených členů) zakázána řadu činností, jejichž výčet je uveden v článku 9 zákona *Bōtaihō*. Patří mezi ně například požadovat po někom pod pohrůzkou násilí peníze nebo jiný majetkový prospěch jako kompenzaci za nezveřejnění nebo naopak za odhalení informací vztahujících se k dané osobě; požadovat neodůvodněné finanční dary či příspěvky; vyžadovat využívání vnucených služeb či nákupu zboží; požadovat příspěvek jako kompenzaci za umožnění podnikání v oblasti pod vlivem *bōryokudanu*; požadovat vyšší úrokové sazby a výrazně lepší podmínky u půjček než je povoleno zákonem; požadovat proti vůli majitele nebo nájemce uvolnění bytu či budovy určené k bydlení či podnikání; požadovat vzdání se nároku na vlastnictví půdy nebo stavby za úplatu proti vůli dané osoby (vlastníka); vyjednávat smírné urovnání za úplatu osobě, která způsobila dopravní nehodu nebo jinou nehodu; neoprávněně požadovat náhradu škody za zboží, služby, škodu nebo zranění způsobené při dopravní nehodě nebo jiné nehodě. Následné novelizace zákona k těmto zakázaným činnostem a jednání přidaly neoprávněné zasahování v konkurzních řízeních a dražbách; určitá jednání při provádění operací s cennými papíry, které jsou v rozporu s podmínkami stanovenými Společností pro cenné papíry. Novelizace zákona k výše uvedeným zakázaným činnostem přiřadily i nátlak při náboru členů nebo verbování a uplácení mladistvých (v Japonsku se jedná o osoby mladší dvaceti let), nátlak na tetování mladistvých, asistování při amputaci malíčku jiných členů, bránění členům v odchodu z gangu. Novelizace rovněž zakazují firmám a společnostem spolupráci s organizovanou zločineckou skupinou v ekonomické oblasti. Jedním z cílů opatření je rovněž eliminovat firmy a společnosti napojené na organizované zločinecké skupiny ze státních zakázek a veřejných projektů, jako je budování veřejné

infrastruktury (komunikace, mosty, kanalizace, školy, nemocnice apod.). Dalším z cílů je například vyloučení organizovaných zločineckých skupin z některých ekonomických oblastí, jako jsou bankovníctví, půjčování peněz a stavebnictví.

Porušení výše uvedených zákazů řeší v praxi dle zákona *Bōtaihō* Komise pro veřejnou bezpečnost, která může na základě podnětu oběti (poškozeného) vůči danému členu *bōryokudamu* přijmout jednak jednorázové opatření a v případě hrozby opakování, resp. recidivy porušení těchto zákazů a po veřejném slyšení i dlouhodobější opatření na dobu až jednoho roku. V některých případech může Komise ještě před samotným veřejným slyšením vydat i předběžné krátkodobé opatření.

Zákon umožňuje Komisi zasáhnout rovněž proti úřadovně organizovaných zločineckých skupin, v jejichž blízkosti dochází k jednání a chování, které je pro kolemjdoucí nebo sousedy nepříjemné a obtěžující, a to zákazem jejich činnosti až na dobu tři měsíců. Úřadovny také nesmějí na svá sídla nebo v jejich okolí umísťovat symboly zločinecké skupiny, které by mohly veřejnost zastrašovat. V úřadovně se rovněž nesmí scházet větší počet členů organizované zločinecké skupiny.

Komise pro veřejnou bezpečnost může v případě velmi závažných porušení zákona udělit tresty až do výše tří let odnětí svobody nebo peněžitý trest až do výše pěti milionů japonských yenů (tj. cca jeden milion českých korun), případně může použít kombinaci obojího.

Jak již bylo uvedeno výše, zákon *Bōtaihō* vychází především ze správního práva, nikoliv z práva trestního a jeho hlavním cílem je tedy preventivně předcházet protiprávním aktivitám a činnostem členů organizovaných zločineckých skupin, ale rovněž napomáhat obětem těchto protiprávních jednání a činností.

Noboru Hirosue, expert na *yakuzy* a lektor kriminální sociologie na univerzitě v Kurume však zároveň zdůrazňuje, že pro Japonsko je velmi důležité zavést souběžně systém, který by napomáhal bývalým členům *yakuzy*, jejichž počet díky anti-yakuza opatřením stále klesá, znovu se integrovat do společnosti. Bývalí gangsteři mají v momentě, kdy se pokoušejí opustit podsvětí totiž problém vést běžný život a přechod do normální společnosti je pro ně náročný (Yokoyama, 2021). V posledních letech začíná být tudíž zřejmé, že veškerá anzi-yakuza opatření by měla být na druhé straně vždy vyvážená a doplněna určitými sociálně-integračními opatřeními, které bývalým členům *yakuzy* nabídnou po odchodu z gangu alternativu pro začlenění do společnosti.

V roce 2019 zatkla japonská policie čtrnáct tisíc dvě stě osmdesát jedna členů organizovaných zločineckých skupin ve více jak dvaceti šesti tisících policejních kauzách a vyšetřováních (National Police Agency, 2020, s. 28).

### **3.4 Místní vyhlášky a nařízení o vyloučení organizovaného zločinu (*Bōryokudan Haijo Jōrei*)**

Jedná se o místní vyhlášky, nařízení nebo zákony (zkráceně *bōhaijōrei*), jejichž cílem je v první řadě omezení kontaktů a styků občanů, firem a společností s *yakuzou*, spíše než přímá nařízení proti *yakuze* samotné. Jejich hlavním konceptem je prosazování a dodržování zásady společnost versus *yakuza*. Tyto vyhlášky a nařízení zamezují společnostem a občanům poskytovat prospěch, který může podporovat aktivity *yakuzy*. Jedná se zejména o ekonomický prospěch. Jde například o zákaz poskytovat *yakuze* úplatu za zastašování konkurence nebo se účastnit akcí, které sponzoruje *yakuza* (různé oslavy a večírky, golfové turnaje apod.). Pokud se prokáže, že firmy a společnosti využívají těchto služeb *yakuzy*, jsou vyloučeny z veřejných projektů. Společnostem a firmám je doporučováno, aby součástí smluv a podmínek mezi společnostmi nebo firmou a zákazníky byla i klauzule, že zákazník není členem *yakuzy*. Pokud se později prokáže opak, společnost nebo firma může od smlouvy odstoupit.

V různých prefekturách jsou tato opatření odlišná, jelikož odrážejí specifika dané oblasti. Prokazatelně přispívají k snižování počtu členů *yakuzy* a doslova „viditelnosti“ nebo vnímání *yakuzy* ve veřejném prostoru. Například v roce 1992 těsně po zavedení zákona *Bōtaihō* a anti-*yakuza* opatření měla *yakuza* zhruba devadesát tisíc šest set aktivních členů, v současné době se uvádí již jen necelých dvacet šest tisíc. Nicméně, existují studie které uvádějí, že tato nařízení a vyhlášky vedou současně k novým druhům kriminality (podvodům) a v konečném důsledku zhruba o čtyřicet procent zvyšují příjem a zisky generované organizovanými podvody. Dále pak, účinek těchto nařízení a vyhlášek na příjem a zisky z organizovaných podvodů je nižší v oblastech s vyšší koncentrací syndikátů *yakuzy*. Jelikož tato nařízení a vyhlášky připravují členy *yakuzy* o tradiční zdroje příjmů, současní i bývalí členové se čím dál tím více angažují právě v podvodech, a to zejména na seniorech. Občané ve věku nad šedesát let tvoří až osmdesát procent obětí těchto podvodů. Současně se zvyšují počty



členů *yakuzy* odsouzených za tento druh kriminality (Hoshino, Kamada, 2020, s. 5-6). Tento druh kriminality nevyužívá násilí.

Jedním z prvních průkopníků zavádění a prosazování *bōhaijōrei* se na přelomu let 2010-2011 stala prefektura Fukuoka, která tak ukázala cestu a směr celému Japonsku. Opatření například obsahují sérii omezení pro umístění kanceláře nebo úřadovny *yakuzy*, která musí být umístěna minimálně dvě stě metrů od škol, soudů, sociálních a poradenských institucí pro děti a mládež, zařízení pro zdravý rozvoj dětí a mládeže apod. Dále pak umožňují policii, pokud potřebuje vést vyšetřování, vstoupit do provozovny a zkontrolovat dokumenty, účetní knihy, vyslýchat členy skupiny *yakuza*. Majitelé nemovitostí je nesmí pronajímat členům *yakuzy*, pokud je zřejmé, že budou sloužit jako kancelář nebo úřadovna *yakuzy*. Nicméně, například aplikace některých těchto opatření *bōhaijōrei* v tokijské čtvrti Kabukichō z dlouhodobého hlediska vedla k tomu, že „viditelná“ a organizovaná *yakuza* byla v ulicích a ve veřejném prostoru nahrazena novým typem zločinu, méně předvídatelným a organizovaným a současně flexibilnějším, který páchají skupiny *hangure* (Baradel, Bortolussi, 2020, s. 218-2020). Jedná se například o telefonické podvody na seniorech, kdy se podvodníci vydávají za rodinné příslušníky a jejich přátele a požadují urgentní zaslání peněz, kradou lidem elektronickou identitu, kterou využívají k podvodům apod. Pro japonskou policii to představuje velký problém při vyšetřování, jelikož s tradiční, hierarchicky členěnou *yakuzou* měla na rozdíl od skupin *hangure* určité vztahy a vazby a byly dodržovány neoficiální vzájemné „tiché dohody“. Navíc, díky těmto anti-*yakuza* opatřením se pro policii staly hůře detekovatelné i zločinecké aktivity samotné *yakuzy*, což v praxi mnohdy komplikuje vyšetřování zločinů. V některých velkých městech Japonska tradiční *yakuzu* v důsledku *bōhaijōrei* navíc do určité míry nahradily také čínské gangy.

### **3.5 Yakuza v mezinárodním kontextu**

Počátek mezinárodních aktivit *yakuzy* je obvykle spojován s koncem šedesátých let dvacátého století, kdy začala *yakuza* pořádat luxusní výlety do zahraničí pro bohaté Japonce spojené s hraním hazardních her (Hill, 2006, s. 106-107). V sedmdesátých letech se následně staly některé zahraniční japonské společnosti terčem korporátních vyděračů *yakuzy* (Varese, 2011, s. 13). Mnoho bývalých resp. vyloučených členů *yakuzy* působí aktivně například na Filipínách (Varese, 2011, s. 17). Zejména

v posledních dvou až třech desetiletích, kdy se pro aktivity a činnost *yakuzy* díky zavedeným opatřením stalo domácí japonské prostředí nepříznivé, začala *yakuza* hledat nové příležitosti a expandovat do zahraničí, a to zejména na poli ekonomických aktivit (legálních i nelegálních) a ve finančnictví. Začalo docházet k internacionalizaci její trestné činnosti. Moderní *yakuza* se stala postupně závislou na dalších zemích Asie, zejména z oblasti Pacifického pobřeží, které jí slouží jako zdroj drog, zbraní a prostitutek. Všechny tyto „komodity“ hrají významnou roli v ekonomice a příjmech organizovaných zločineckých skupin. Mezinárodní investice do nemovitostí pak *yakuze* umožňují jednak praní špinavých peněz a rovněž zajištění finančních prostředků a výnosů mimo dosah japonských daňových a soudních institucí (Hill, 2006, s. 52-53). Proti těmto formám kriminality bylo v dubnu roku 2007 založeno Japonské finanční zpravodajské centrum (JAFIC), které zodpovídá za shromažďování a analyzování podezřelých finančních transakcí a hlášení. Ročně se přitom jedná o více jak čtyři sta padesát tisíc takovýchto podezřelých transakcí a hlášení. Úkolem JAFIC je rovněž mezinárodní spolupráce s podobnými institucemi v zahraničí (National Police Agency, 2020, s. 34).

I přestože Japonsko zaznamenalo za poslední dvě až tři desetiletí významný posun v boji proti organizovanému zločinu na domácí půdě, z hlediska mezinárodního boje jsou japonská legislativa a přijatá opatření do značné míry stále považována za nedostatečná. V USA například v roce 2011 veřejně vyhlásil tehdejší americký prezident Obama proti *yakuze* tvrdá opatření. V jejich rámci mimo jiné v roce 2012 americké ministerstvo financí nařídilo finančním institucím a úřadům v USA zmrazit veškerá aktiva největší zločinecké skupiny *yakuza* Yamaguchi-gumi ve výši několika miliard amerických dolarů. Opatření se týkala rovněž nejvyšších bosů skupiny Kenichi Shinody a Kiyoshi Takayamy. V září roku 2012 postihla stejná opatření druhý největší japonský gang *yakuzy* Sumiyoshi-kai a její bosa. Důvodem těchto rázných opatření ze strany USA byl zvýšený nárůst zapojení a aktivit *yakuzy* v oblasti obchodu s drogami, obchodování s lidmi, prostituci, obchodování se zbraněmi a praní špinavých peněz.

Japonsko dodnes neratifikovalo, ale pouze v roce 2017 akceptovalo Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC), kterou podepsalo podobně jako Česká republika již v roce 2000. Česká republika tuto úmluvu ratifikovala v roce 2013. Japonsko však i přes veškeré mezinárodní výhrady patří dlouhodobě k zemím s nejnižší

kriminalitou na světě. Podílí se na tom zejména tradiční struktura a hierarchie japonské společnosti a vztah Japonců k autoritám a státu (Dean, 2002, s. 3).

## 4. SOCIOLOGICKÝ ODRAZ YAKUZY V JAPONSKÉ SPOLEČNOSTI

### 4.1 Tradiční vnímání yakuzy a její postavení v současné japonské společnosti

Jak již bylo uvedeno výše, *yakuza* se dlouhodobě snaží budovat si obraz lidových hrdinů, kteří pomáhají ohroženým, chudým a slabým, a proto se i historicky ztotožňuje se skupinami *machiyakko*, které bere jako své duchovní předchůdce. Aktivní zapojení *yakuzy* do místní společnosti je v současné době poměrně výrazné a viditelné. Členové *yakuzy* participují v běžném komunitním životě například pomocí při úklidu ulic, pořádáním halloweenských párty pro děti ze sousedství nebo setkání pro děti a rodiče, na kterých společně připravují rýžové koláčky *mochizuki*, které se podávají hlavně při oslavách nového roku (Baradel, 2020, s. 47). *Yakuza* rovněž financuje pořádání místních festivalů nebo zajišťuje jídlo chudým. Odborníci na *yakuzu* v respektovaném japonském deníku The Asahi Shimbun však varují: „*Nicméně, realitou je, že se jedná o zločineckou organizaci, která opakovaně obchoduje s drogami a dopouští se sofistikovaných podvodů. Můžeme říci, že parazituje na společnosti a nepoctivým způsobem pohlcuje zisky a příjmy občanské společnosti.*“ (The Asahi Shimbun, online, cit. 2021-12-25)

V tradiční japonské společnosti vždy existovala určitá snaha dosáhnout vzájemné „harmonie“. Japonská společnost je do značné míry homogenní, což souvisí i s faktem, že zhruba 98 % japonské populace tvoří etničtí Japonci. Japonci jsou často vnímáni jako kolektivní národ, ve kterém je základní jednotkou společnosti skupina, přičemž důvěra ve skupinu je na velmi vysoké úrovni. Vyloučení ze skupiny, ať již v práci, v místní komunitě nebo ve škole je naopak bráno téměř jako ekvivalent pro neexistenci. V Japonsku existuje přísloví: „Hřebík, který vyčnívá, bude zatlučen“. Toto přísloví se obvykle používá, pokud chce někdo naznačit, že v Japonsku je celkem těžké „být jiný, odlišovat se“. Rozšířený japonský koncept *amae* ve své podstatě znamená být v harmonii s ostatními a záviset na nich s důvěrou jako dítě na svých rodičích. Tento koncept se do značné míry projevuje a prolíná i ve vztahu *oyabun-kobun* (otec-syn resp. rodič-dítě), který je základem hierarchické struktury *yakuzy* a souvisí rovněž s konceptem *giri-ninjō* (viz níže).

Proto je i z hlediska celkového pochopení *yakuzy* a jejího postavení v japonské společnosti velmi důležité zabývat se tradičními japonskými koncepty a vztahy. Kromě vztahu *oyabun-kobun* je to koncept *giri* (povinnost, závazek) a *ninjō* (lidská emoce, soucítění). *Giri* je obvykle interpretováno jako „sloužit někomu nadřazenému se sebeobětující oddaností“, pojem *ninjō* je pak často spojován s ušlechtilostí a sympatií k slabým a ohroženým. Tyto dva pojmy společně vytvářejí jakési lidské dilema mezi povinností a lidským citem, které je častým námětem i *yakuza* filmů. V japonském vnímání je obvykle *giri* nadřazováno *ninjō*. *Giri* existuje například mezi dítětem a rodiči, mezi studentem a učitelem, mezi zaměstnancem a nadřazeným apod. V japonské společnosti je koncept *giri* (pocit povinnosti, splnění závazku) natolik zakořeněný, že kupříkladu někteří studenti, kteří nesloží ve škole úspěšně zkoušku volí raději sebevraždu, jelikož nesloženi zkoušky považují za své osobní selhání při plnění povinností a závazku (Dean, 2002, s. 5).

Podle Národní policejní agentury (NPA) je ztotožňování se *yakuzy* s konceptem tradičního japonského rytířství účinnou taktikou, jak získat určitou míru společenské tolerance (Reilly, 2014). *Yakuza* se tradičně snažila co nejméně zasahovat do života obyčejných občanů a téměř se nepodílí na drobném pouličním zločinu. Ve čtvrtích ovládaných *yakuzou* není drobný pouliční zločin (např. kapesní krádeže) tolerován. Na druhou stranu, v srpnu roku 2021 byl u okresního soudu ve Fukuoce odsouzen k trestu smrti Satoru Nomura, sedmdesátičtyřletý letý šéf zločineckého gangu Kudo-kai, druhý nejvyšší postavený člen gangu Fumio Tanoue pak na doživotí, a to za zorganizování čtyř útoků na civilisty-občany, přičemž jeden z nich byl smrtelný. Oběťmi byli vedoucí rybářské firmy, zdravotní sestra, zubař a bývalý policista. Jednalo se o první trest smrti udělený vůdci zločineckého gangu v Japonsku, který se může stát určitým vodítkem a precedentem při rozhodování soudů a posuzování násilí zločineckých skupin. I přestože se během vyšetřování nenašly žádné přímé důkazy, podařilo se prokázat, že tyto násilné útoky a vražda probíhaly s jejich souhlasem, což nakonec stačilo soudu k udělení těchto exemplárních trestů (*Don of yakuza gang dealt unprecedented death sentence, 2021*).

*Yakuza* aktivně buduje a podporuje svůj image ochránců a pomocníků obyčejných lidí například i tím, že pomáhá při živelných katastrofách jako jsou v Japonsku velmi častá zemětřesení nebo tsunami. Díky své dobře organizované struktuře a hierarchii

dokáže pomoc doručit potřebným často rychleji a efektivněji než státní a místní veřejné instituce a vláda. Například, jak uváděl v roce 2011 americký zpravodajský web Business Insider již den po katastrofickém zemětřesení a tsunami v oblasti Tōhoku v březnu roku 2011 organizovaná skupina *yakuzy* Inagawa-kai dokázala vyslat na místo dvacet pět čtyřtunových nákladních automobilů s humanitární pomocí. Vysoce postavený člen gangu Sumiyoshi-kai dokonce nabídnul útočiště i zahraničním přistěhovalcům, což je v poměrně xenofobním Japonsku a ze strany *yakuzy*, která vždy patřila k pravému nacionalistickému politickému spektru, něco zcela výjimečného (Adelstein, 2011).

Avšak je potřeba mít stále na paměti, že *yakuza* je především organizovaná zločinecká organizace, která si velmi dobře uvědomuje, že po takovýchto živelných katastrofách nastává období úklidu, demolic staticky narušených budov a objektů a následně i budování a rekonstrukce, což je jedinečná příležitost pro firmy vlastněné nebo propojené s *yakuzou* k přednostnímu získávání těchto mnohamilionových veřejných zakázek na tyto práce. Tudíž její činnost a aktivity při živelných katastrofách jsou v podstatě určitým mixem dobra a zla (Rankin, 2012, s. 11), primárně s cílem získání finančního zisku nebo prospěchu.

*Yakuza* se také často prezentuje jako ochránce japonských tradic a tradičních japonských hodnot resp. „ultra-Japonsky“ a to zejména spojením s pravým křídlem japonské politiky. Ještě donedávna dokonce vydávala a publikovala své vlastní časopisy, tzv. *jitsuwashī* (časopisy s pravdivými příběhy) pro členy a fanoušky, ale i pro širokou veřejnost. Vydávání těchto časopisů jí dávalo možnost sebe prezentace a ovlivňování veřejného mínění. Jednalo se kupříkladu o časopisy Jitsuwa Jidai, Jitsuwa Jiho, Jitsuwa Dokyumento nebo Asahi Geino. Mnoho z nich však v poslední době (2018-2019) ukončilo díky anti-*yakuza* opatřením svou vydavatelskou činnost. V těchto časopisech byly prezentovány významné události *yakuzy*, velmi často ceremoniály *sakazuki* doprovázené fotografiemi, dále pak profily a rozhovory s vysoce postavenými členy gangů, kteří byli představováni a glorifikováni jako opravdové celebrity, a rovněž data nadcházejících významných událostí *yakuzy*.

*Yakuza* vždy nabízela a v současné době stále nabízí alternativní cestu k úspěchu a kariéru mnoha Japoncům, kteří se cítí být znevýhodněni nebo diskriminováni. Podle policejních statistik až osmdesát procent členů *yakuza* nedokončí střední školu, přičemž

v běžné japonské populaci se jedná pouze o dvě procenta. Značná část členů pochází z rozvrácených rodin. Mezi novými členy *yakuzy* má až šedesát procent záznam v trestním rejstříku, včetně vražd, násilných přepadení nebo vydírání (Eades, Gill a Befu, 2000, s. 149). Odhaduje se, že až deset procent členů největšího organizace *yakuza* Yamaguchi-gumi má korejský původ, přičemž až sedmdesát procent z nich může pocházet z kasty *burakumin*, o které bylo pojednáno výše v kapitole o historii *yakuzy*. Obecně se noví členové *yakuzy* rekrutují především ze tří skupin: z gangů mladistvých motorkářů (*bosōzoku*), potomků kasty vyděděnců (*burakumin*) a etnických Korejců žijících trvale v Japonsku (Paoli, 2014, s. 237).

V *yakuze*, podobně jako v celé japonské společnosti, se rovněž projevuje trend stárnutí populace. Počet věkově starších členů *yakuzy* roste oproti úbytku mladých členů ve věku dvaceti až třiceti let (Baradel, 2020, s. 78).

## 4.2 Yakuza v japonské kinematografii

V rámci japonské kinematografie měla samotná *yakuza* vždy významný vliv na produkci filmů o *yakuze*, a to hlavně v průběhu druhé poloviny dvacátého století. Žánr *yakuza* filmů (*yakuza eiga*) byl v Japonsku divácky velmi populární, především v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století. Obecně lze celkový pokles žánru *yakuza* filmů pozorovat až v osmdesátých letech dvacátého století. *Yakuza* filmy měly vždy velmi důležitý vliv na vnímání *yakuzy* širokou veřejností, a to nejen v samotném Japonsku, ale i za hranicemi. Obraz hrdinných představitelů *yakuzy* ve stylu Robinů Hoodů se objevoval v japonské kinematografii již v dobách němého filmu resp. ve dvacátých letech dvacátého století.

Nejstarším japonským filmovým studiem je Nikkatsu, které bylo založeno již roku 1912, kdy se spojilo několik divadelních řetězců do Japonské kinematografické společnosti (*Nippon Katsudō Shashin*), jejíž název byl záhy zkrácen na Nikkatsu (Desjardins, 2005, s. 228). Ve třicátých letech devatenáctého století v tomto studiu začínal jako pomocný režisér také známý Akira Kurosawa (1910-1998). Studio Nikkatsu bylo později známé svými moderními *yakuza* krimi filmy, které byly inspirovány hollywoodskými gangsterkami. Zlatý věk zažilo studio koncem padesátých a počátkem šedesátých let dvacátého století. Z tohoto období pocházejí i jeho nejlepší filmy, za všechny můžeme jmenovat například satirickou komedii *Vepří a válečné lodě*

(*Buta to gunkan*, v angličtině *Pigs and Battleships*) režiséra Shōhei Imamury (1926-2006) z roku 1961, která popisuje poválečné černé trhy se zbožím mezi americkými vojáky a místním podsvětím. Shōhei Imamura je současně jediným japonským režisérem, který dvakrát obdržel ocenění Zlaté palma (Palme d'Or), což je nejvyšší ocenění udílené na Filmovém festivalu v Cannes.

Po druhé světové válce ovládly v Japonsku kinematografický průmysl a filmovou produkci zejména čtyři velká předválečná studia - Tōhō, Daiei, Shintōhō a Shōchiku. V roce 1953 vycítil příležitost Ōkawa Hiroshi, železniční a dopravní magnát, který založil studio Tōei, které se zaměřilo na filmy odehrávající se v období Edo (1600–1868) a nebo v nedávné minulosti (1890–1930). Tyto filmy zpočátku líčily dle zavedeného klišé samuraje a členy *yakuzy* jako soucitné lidské bytosti, kdy obvykle „hodný *yakuza*“ nakonec zabíjí „toho špatného“ a nastoluje čest organizace (Varese, 2006, s. 6-7). Z hlediska žánru *yakuza eiga* bylo právě studio Tōei tím nejvýznamnějším.

V průběhu padesátých až šedesátých let dvacátého století se objevily v podstatě dva hlavní typy *yakuza* filmů. Prvním z nich byly tzv. *ninkyō eiga* (rytířské filmy) a druhým, který je postupně nahradil a převážil v průběhu sedmdesátých letech, byly *jitsuroku eiga* (pravdivé záznamy).

*Ninkyō eiga* se snažily tradičně prezentovat členy *yakuzy* jako čestné hrdiny a ochránce a pomocníky obyčejných lidí. I samotní členové *yakuzy* sebe sami často nazývají právě jako *ninkyō* (pomáhající slabým a bojující proti silným). Tyto filmy se často odehrávaly v období Meiji (1868-1912) a Taishō (1912-1926). Nejpopulárnějšími představiteli těchto rolí čestných hrdinů a ochránců byli Koji Tsuruta (1924-1987) a Ken Takakura (1931-2014). Příkladem *ninkyō eiga* může být veleúspěšná série Věznice Abashiri (*Abashiri Bangaichi*, v angličtině *Abashiri Prison*), o které je pojednáno podrobněji níže. Za jeden z prvních filmů žánru *ninkyō eiga* je považován *Jinsei gekijō: Hishakaku* (anglicky *The Theatre of Life: Hishakaku aka Life Of A Gambler*) z roku 1963 v hlavní roli s Koji Tsurutou. Film byl natočen režisérem Tadashi Sawashimou (1926-2018) podle knihy Ozaki Koyoa o cti, povinnosti a loajalitě v *yakuze*.

Nejvýznamnějším režisérem a scénáristou studia Tōei a zároveň tvůrcem filmů s realistickou atmosférou *jitsuroku eiga* (pravdivé, skutečné záznamy) byl Kinji Fukasaku (1930-2003), který je mnohými Japonci považován za nejlepšího japonského



režiséra. Byl jedním z režisérů-průkopníků, kteří do *yakuza* filmů vnesli tuto realistickou atmosféru. Do svých raných filmů byl navíc schopen integrovat své provokativní myšlenky o sociální nespravedlnosti a skličujícím politickém a ekonomickém prostředí Japonska (Desjardins, 2005, s. 5). Divácká oblíbenost jeho filmů plných naturálního a surového násilí svědčí o tom, že velmi zdvořilí a mírumilovní Japonci jsou často násilím a brutalitou doslova fascinováni.

### 4.3 Populární yakuza filmy

Z *yakuza* filmů režiséra Kinji Fukasaku můžeme jmenovat například akční krimidrama Vlci, prasata a muži (*Okami To Buta To Ningen*, 1964) nebo divácky velmi úspěšný film Bitvy bez cti a lidskosti (*Jingi Naki Tatakai*, 1973), ve kterém mafiáni nejsou jen čestnými a hrdinnými lidmi, ale i lidmi, kteří se snaží přežít v poválečném Japonsku a nemají v podstatě mnoho možností na výběr.

Mezi nejznámější a divácky nejpopulárnější filmy typu *ninkyō eiga* se řadí osmidílná sága Hráč červené pivoňky (*Hibotan bakuto*, v angličtině Red Peony Gambler, 1968-1972), kde jednu z hlavních rolí ztvárnila japonská herečka Junko Fuji (narozena 1945, známá později také pod jménem Sumiko Fuji), která byla dcerou vrcholového manažera studia Tōei a bývalého člena *yakuzy* Koji Shundo (Desjardins, 2005, s. 222).

Opravdu kultovní se stala série *yakuza* filmů z prostředí věznice Abashiri. Deset filmů této čtrnáctidílné série režíroval mezi lety 1964-1967 Teruo Ishii (1924–2005). První film série nazvaný Věznice Abashiri (*Abashiri Bangaichi*, v angličtině Abashiri Prison aka Prison Walls Of Abashiri) se do kin dostal v roce 1965. Hlavní roli Shinichi Tachibany (Tachibana se vyskytuje jako hlavní hrdina v prvních devíti dílech série) si ve filmu zahrál populární japonský herec Ken Takakura (1931-2014). Děj se odehrává v odlehle věznici (*banigaichi* v názvu filmu doslova znamená místo bez adresy nebo nečíslovanou parcelu půdy), kde si níže postavený člen *yakuzy* Tachibana odpykává trest. Když mu zbývá několik měsíců do propuštění, je nucen utéct spolu se svými spoluvězni. Když musí hlavní hrdina volit na jedné straně mezi morálním kodexem (*jingi*) a povinností a na straně druhé právem a spravedlností, volí morální kodex a povinnost. Tachibana jako hlavní hrdina celé této *yakuza* série žije a vystupuje v souladu s tradičními japonskými hodnotami. Používá tradiční zbraně, jako jsou meč

a nuž, oproti svým soupeřům, kteří používají moderní střelné zbraně. V jednom z dílů jí symbolicky tradiční japonské jídlo – rýžové kuličky *onigiri*, zatímco jeho protivník konzumuje sendvič (Standish, 2015, s. 165-166). Tato série, podobně jako další *yakuza* filmy podporují určitou nostalgii k tradičním japonským hodnotám v současné společnosti, na což velká část japonských diváků zcela jistě slyší. Členové *yakuza* gangů se v těchto filmech snaží zachovávat tradiční morální hodnoty a kodex a bojují s protivníky, kteří je naopak pošlapávají a nedodržují. V celé sérii je také zřejmá všudypřítomná autorita a zásadní význam role *oyabuna*. Jak již bylo popsáno výše, vztah *oyabun-kobun* tvoří v podstatě základ struktury *yakuzy* v celé její historii i současnosti.

Za zmínku určitě stojí rovněž dva divácky velmi úspěšné *yakuza* akční krimi filmy Sonatine (*Sonachine*) z roku 1993 a Ten chlap je magor! (*Sono otoko, kyōbō ni cuki*, v angličtině Violent Cop) z roku 1989, ve kterých si jejich režisér Takeshi Kitano (1947-) zahrál zároveň hlavní roli. V obou filmech žije hrdina filmu na okraji společnosti, je jakýmsi vydeděncem, který se snaží zachovávat tradiční hodnoty. Ty však již jakoby nejsou relevantní pro jeho dobu a společnost, která je orientována na prospěchářství (Standish, 2015, s. 189-190). Zároveň představuje až určitý ikonický typ mužnosti, která se vyznačuje stoicismem a do jisté míry i masochismem. Hlavní hrdina filmu Sonatine Aniki Murakawa je vyslán svým bosem na Okinawu, kde má ukončit válku gangů. Na konci filmu však ukončí svůj život střelou z pistole do spánku. Ve filmu Ten chlap je magor! hraje Takeshi Kitano policejního detektiva Azumu, který se stará o svou mentálně postiženou sestru, hraje hazardní hry, půjčuje si peníze a dovede být velmi brutální a násilný vůči kriminálním živlům, se kterými bojuje. Ve finální části filmu je zřejmé, že i přestože detektiv Azuma umírá, systém bude pokračovat dále, protože jeho mladý pomocník Kikuchi přijímá úplatek od asistenta mrtvého narkobarony-*oyabuna* a sám je jeho smrtí povýšen na *oyabuna*. Hlavní hrdina v obou filmech v duchu tradice stoické mužnosti Kena Takakury dominuje nad svými protivníky tím, že se nebojí smrti a také svou schopností snášet větší fyzickou bolest. A v obou filmech hlavní hrdina také nakonec umírá, protože je v podstatě anomálií moderního světa, ve kterém pro něj není žádné místo (Standish, 2015, s. 190). Takeshi Kitano patří v současném Japonsku k nejvýznamnějším a nejpopulárnějším japonským umělcům. Je znám nejen jako herec a komik, ale také jako režisér, scénárista, malíř

a televizní moderátor. V Česku je poměrně známá celosvětově rozšířená zábavná televizní show Takeshiho hrad (1986-1990), ve které vystupuje a ztvárnil hlavního hrdinu, který vlastní hrad, který mají soutěžící po různých nástrahách dobýt. Režiroval a zahrál si také hlavní roli i v historickém snímku o slepém samurajovi Samuraj (*Zatōichi*) z roku 2003, jehož děj se odehrává na pozadí Japonska devatenáctého století. Jeho hlavní hrdina rovněž charakterově zapadá do mužného stoického „prototypu“ prezentovaného i ve dvou výše uvedených *yakuza* filmech. Film běžel i v českých kinech a získal si poměrně značnou oblibu u českých diváků.

Z novějších filmů týkajících se tématu *yakuzy* je potřeba zmínit také satirickou komedii, resp. parodii na *yakuzu* režiséra Jūzō Itamiho z roku 1992 nazvaná *Minbō* - jemné umění japonského vydírání (*Minbō no Onna*). Komédie popisuje *minji kainyū bōryoku* neboli tzv. *minbō*, což znamená násilná intervence do občanských záležitostí, resp. vydírání a nátlak ze strany *yakuzy* a líčí její členy, kteří se snaží ve filmu vydírat majitele hotelu jako zbabělé a slabé hlupáky. Film se stal divácky velmi oblíbeným a populárním. Režisér Itami byl však v roce 1992, šest dní po uvedení jeho anti-*yakuza* filmu, fyzicky napaden členy *yakuzy* z gangu Gotō-gumi a pořezán na obličej. Po zranění se zotavil a dále pokračoval v anti-*yakuza* kampani. V roce 1997 spáchal sebevraždu, která je dodnes konspirativně spojována právě s *yakuzou*. Osud režiséra Itamiho tak ukazuje, že vždy záleží na tom, co je *yakuza* ještě ochotna akceptovat.

V poslední době si získalo poměrně značnou diváckou pozornost také filmové drama *Rodina (Yakuza to Kazoku)* z roku 2020, jehož režisérem a scénáristou je Michihito Fujii, v hlavní roli s Gō Ayano a Hayato Ichiharou. Film představuje současnost *yakuzy*, tradiční vazbu *oyabun-kobun*, ale i běžný život člena *yakuzy*. Z roku 2015 pak pochází opravdu bizarní a bláznivá akční hororová komedie *Apokalypsa Yakuzy (Gokudo Daisenso)* režiséra Takashi Miikeho, ve které nechybí upíři, monstra, gangsteři, sopky nebo bojová umění. Hlavní roli Kageyami ztvárnil japonský herec Hayato Ichihara. Na těchto dvou filmových příkladech lze vidět rozptýl pojetí tématu *yakuzy* v současné japonské kinematografii a jak již bylo zmíněno výše i určitou fascinaci Japonců násilím a bizarnostmi.

## ZÁVĚR

Systematickým studiem zahraniční odborné literatury, odborných studií a novinových internetových článků a zdrojů, především v jazyce anglickém a částečně i v jazyce japonském, a rozbořením žánru *yakuza* filmů (*yakuza eiga*) v rámci japonské kinematografie se autorovi práce podařilo identifikovat některé faktory a okolnosti, které zcela jistě přispívaly a i v současné době stále přispívají k určité toleranci a akceptaci *yakuzy* v japonské společnosti a často až k jejímu nekritickému vnímání ze strany části japonské veřejnosti. Na druhé straně však studiem ekonomických a společenských dopadů výše uvedených konkrétních příkladů a kauz nelegálních aktivit a zapojení *yakuzy* v oblasti japonské ekonomiky, obchodu a zejména finančního sektoru vyplynul nevyvratitelný fakt, že činnost *yakuzy* sebou přináší obrovské finanční ztráty japonské ekonomice a společnosti. Negativa spojená s *yakuzou* tak zcela jistě a zásadním způsobem převažují.

*Yakuza* se za dobu své historie a existence stala trvalou součástí japonské společnosti, ekonomiky, politiky a v jistém smyslu i japonské kultury, hlavně v oblasti kinematografie. Tomu nahrávaly především určité historické, politické a společensko-kulturní podmínky a faktory a rovněž cílené aktivity a činnosti *yakuzy*, které ovlivňovaly veřejné mínění a její vnímání obyčejnými Japonci. Proto je širokou japonskou veřejností *yakuza* bezesporu do značné míry stále akceptována a tolerována.

Základem japonské společnosti vždy byly a jsou vzájemné tradiční vztahy a koncepty jako *oyabun-kobun*, *giri-ninjō* nebo *amae*. Prezentace a zachovávání těchto tradičních konceptů a vztahů v kombinaci s dlouhodobým budováním mýtu *ninkyō-dō* (rytířská cesta) ze strany *yakuzy* přispěly k jejímu lepšímu vnímání ve společnosti a zároveň vedou k pochopení její role a postavení v historii a současnosti Japonska.

Obraz *yakuzy* jako ochránců a pomocníků obyčejných lidí podpořily i některé konkrétní historické okolnosti a události. Kupříkladu, když v rozvrácené japonské ekonomice bezprostředně po druhé světové válce a po dobu následujících několika let dokázala vysoce organizovaná a hierarchicky strukturovaná *yakuza* formou černých trhů zásobovat obyvatelstvo základními potravinami a věcmi každodenní potřeby a umožnit tak lidem přežít v poválečném chaosu, čímž do značné míry suplovala úlohu státních a veřejných institucí.

Zdá se, že jedním z významných faktorů, které umožnily *yakuze* po druhé světové válce relativně volně existovat v japonském veřejném prostoru byly také vazby do vysoké politiky. Přesněji řečeno těsné vztahy a spolupráce s Liberálně demokratickou stranou, která je v podstatě od padesátých let dvacátého století vládnoucí japonskou politickou stranou, jejíž členové s výjimkou několika let obsazovali post premiéra Japonska. Nicméně, byly to právě korupční skandály a klientelismus této vládnoucí strany, které na druhou stranu pod tlakem veřejnosti vedly k přijetí anti-yakuza opatření, resp. zákona *Bōtaihō*.

K určitému „vylepšení image“ a příznivějšímu vnímání *yakuzy* v očích veřejnosti přispěla v průběhu dvacátého století, a především v šedesátých a sedmdesátých letech, japonská kinematografie. Žánr *yakuza* filmů (*yakuza eiga*) byl v Japonsku, ale i v zahraničí divácky velmi populární a úspěšný. Zejména filmy typu *ninkyō eiga* (rytířské filmy) tradičně prezentovaly členy *yakuzy* jako čestné hrdiny dodržující kód cti (*jingi*), udržovatele tradičních japonských hodnot a jako ochránce a pomocníky obyčejných lidí, což v japonských divácích vyvolávalo sympatie a určitý pocit nostalgie po „starých dobrých časech“.

Členové *yakuzy* se zapojují i do komunitního a sousedského života, pomáhají při úklidu ulic, pořádají akce pro rodiče a děti, financují místní festivaly apod. Při živelných katastrofách, jako jsou například v Japonsku velmi častá zemětřesení, dokázala *yakuza* v mnoha případech díky své dobře organizované struktuře zareagovat a pomoci postiženým daleko rychleji než složky veřejné správy a místních samospráv. *Yakuza* se rovněž snaží co nejvíce vyhýbat v rámci své nelegální činnosti veřejně viditelným způsobům a formám zločinu a zásahům do života obyčejných lidí a upřednostňuje spíše skrytější zločinecké aktivity, zejména v oblasti finančnictví, v korporátní sféře nebo v oblasti veřejných zakázek.

Není proto ani velkým překvapením, že v národních průzkumech není *yakuza* obyvateli Japonska vnímána jako velká hrozba nebo zdroj nebezpečí, oproti například internetovému zločinu, podvodům, krádežím nebo napadení.

Je však potřeba mít neustále na paměti, že *yakuza* je v první řadě dobře organizovaná zločinecká organizace, jejímž cílem je finanční zisk a jiné výhody, kterých dosahuje především nelegálními a mnohdy násilnými cestami, ať již finančními podvody, manipulací s veřejnými zakázkami, vydíráním a vyhrožováním, poskytováním

ochrany za úplatu, prodejem drog a zbraní, provozováním prostituce, hazardních her a dalšími způsoby. Tyto protiprávní aktivity a činnost *yakuzy* mají velmi negativní a výrazný dopad na japonskou ekonomiku a finanční sektor a ročně stojí japonské daňové poplatníky miliardy yenů. A to i přesto, že Japonsko dlouhodobě patří k zemím s nejnižší mírou kriminality na světě a v indexu vnímání korupce se umísťuje do dvacátého místa ze sto osmdesáti hodnocených zemí, což znamená poměrně nízkou míru korupce (Česká republika se pro srovnání pohybuje až kolem padesátého místa).

Vládou a místními úřady přijatá anti-yakuza opatření, jako bylo přijetí Zákona pro předcházení nezákonných aktů členů zločineckých násilnických skupin (zkráceně *Bōtaihō*) na počátku devadesátých let nebo místní vyhlášky a opatření (*bōhaijōrei*) zcela jistě přispěly k výraznému snížení počtu členů *yakuzy* a vytlačily členy *yakuzy* z veřejného prostoru a omezily jejich tradiční zdroje příjmů. Avšak na druhou stranu to sebou přineslo i některé nové negativní jevy. Namísto *yakuzy* začaly v ulicích japonských měst více operovat čínské gangy a objevily se a rozšířily nové formy kriminality páchané skupinami nazývanými obecně *hangure*. Ty jsou pro japonskou policii méně předvídatelné a organizované, nemají striktně danou hierarchickou a stálou strukturu, což je z hlediska policejního vyšetřování velkým problémem.

V poslední době se objevují rovněž hlasy některých japonských sociologů, kteří poukazují na fakt, že anti-yakuza opatření musí doprovázet i sociální a integrační programy a opatření, které by bývalým členům *yakuzy* umožnily a usnadnily začlenění do běžné společnosti a nabídly jim alternativu po opuštění gangu, ve kterém často prožili desítky let a v mnoha případech většinu svého života. Tyto sociálně-integrační programy by mohly být v budoucnu i východiskem ze současného stavu, kdy se z mnoha členů *yakuzy* po oficiálním vystoupení z gangu stávají v podstatě „osamělí vlci“, kteří velmi často spolupracují se zločineckými skupinami *hangure* a uchylují se k novým formám zločinů, jako jsou například podvody na seniorech, které byly v minulosti pro mnoho členů tradiční *yakuzy* nepřijatelné z hlediska kodexu cti.

V nejbližších letech bude tedy zřejmě důležité na základě studií, zejména sociologických a studií vyhodnocení dopadu anti-yakuza opatření nastavit vyvážený komplexní systém, který by v co možná nejvyšší míře eliminoval riziko přesunu jednoho problému – *yakuza* do problému druhého – *hangure* a nové, méně předvídatelné formy zločinu.

## SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

### Seznam použitých zahraničních zdrojů

Allum, F. a Siebert, R. (2004). *Organised Crime and the Challenge to Democracy*. London, England: Routledge. ISBN: 9780415467278.

Baradel, M. (2020). *The Puzzle of Yakuza's Longevity: the Endurance of the Yakuza and its Implications for Theories of Organised Criminality*. PhD thesis, Birkbeck, University of London.

Dean, M. (2002). *Japanese Legal System: Text, Cases and Materials*. London: Routledge-Cavendish. ISBN: 9781859416730.

Desjardins, Ch. (2005). *Outlaw Masters of Japanese Film*. London: I.B. Tauris. ISBN: 9781845110864.

Eades, J. S., Gill, T. a Befu, H. (2000). *Globalization and Social Change in Contemporary Japan*. Melbourne, VIC, Australia: Trans Pacific Press. ISBN: 9781876843014.

Frunza, M. C. (2015). *Fraud and Carbon Markets: The Carbon Connection*. London, England: Routledge. ISBN: 9781138928091.

Hill, P. B. E. (2006). *The Japanese Mafia: Yakuza, Law, and the State*. London, England: Oxford University Press. ISBN: 9780199257522.

Kaplan, D. E. a Dubro, A. (2003). *Yakuza: Japan's Criminal Underworld*. 2nd ed. Berkeley, CA: University of California Press. ISBN: 9780520274907.

Kingston, J. (2012). *Contemporary Japan: History, Politics, and Social Change Since the 1980s* (Vol. 15). John Wiley & Sons. ISBN: 9781118315064.

Leonardsen, D. (2004). *Japan as a Low-crime Nation*. 2004th ed. Basingstoke, England: Palgrave Macmillan UK. ISBN: 9781403941114.

Mizushima, K. (1973). *Organization and Social Function of Japanese Gangs: Historical Development and Modern Parallels*. In *Socialization for Achievement* (s. 280–310). University of California Press. ISBN: 9780520312753.

National Police Agency (2020). *Police of Japan*. Tokyo.

Dostupné z: [https://www.npa.go.jp/english/Police\\_of\\_Japan/2020/POJcontents.html](https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/2020/POJcontents.html)

Paoli, L. (ed.) (2014). *The Oxford Handbook of Organized Crime*. New York, NY: Oxford University Press. ISBN: 9780199730445.

Sánchez, G. R. (2018). *The Historical Sociology of Japanese Martial Arts*. Routledge. ISBN: 9780367499266.

Schloenhardt, A. (2010). *Palermo in the Pacific: Organised Crime Offences in the Asia Pacific Region*. Dordrecht, Netherlands: Martinus Nijhoff. ISBN: 9789004180451.

Siniawer, E. M. (2015). *Ruffians, Yakuza, Nationalists: The Violent Politics of Modern Japan, 1860-1960*. Ithaca, NY: Cornell University Press. ISBN: 9780801456824.

Standish, I. (2015). *Myth and Masculinity in the Japanese Cinema: Towards a Political Reading of the Tragic Hero*. London, England: Routledge. ISBN: 9781138863231.

Varese, F. (2011). *Mafias on the Move: How Organized Crime Conquers New Territories*. Princeton: Princeton University Press. ISBN: 9780691158013.

### **Seznam použitých zahraničních odborných článků a studií**

Baradel, M. a Bortolussi, J. (2020). *Under a Setting Sun: the Spatial Displacement of the Yakuza and Their Longing for Visibility*. *Trends in Organized Crime*, 24(2), s. 1–18. <https://doi.org/10.1007/s12117-020-09398-4>

Hoshino, T. a Kamada, T. (2020). *Enforcement Against Organized Crime Fosters Illegal Markets: Evidence From the Yakuza*. <https://doi.org/10.31235/osf.io/r4cmb>



Gragert, L. B. (1997). *Yakuza: The Warlords of Japanese Organized Crime*. Annual Survey of International & Comparative Law, 4, 9.

Oyamada, E. (2020). *Combating Police Corruption in Japan: New Challenges Ahead?*. Asian Education and Development Studies, Vol. 9 No. 2, s. 145-156. <https://doi.org/10.1108/AEDS-05-2018-0102>

Rankin, A. (2012). *21st-Century Yakuza: Recent Trends in Organized Crime in Japan*. The Asia-Pacific Journal: Japan Focus.

Reilly, E. F. (2014). *Criminalizing Yakuza Membership: A Comparative Study of the Anti-Boryokudan Law*. Washington University Global Studies Law Review, 13, s. 801-829.

Varese, F. (2006). *The Secret History of Japanese Cinema: The Yakuza Movies*. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.902415>

### **Seznam použitých internetových zdrojů**

消えゆく「ヤクザ」が示唆する今 組織でなく個人を見る. The Asahi Shimbun. [online]. [cit. 2021-12-25].

Dostupné z: <<https://www.asahi.com/articles/ASP8M6JMRP84UPQJ008.html>>

Adelstein, J. (2011). *Even Japan's Infamous Mafia Groups Are Helping With The Relief Effort*. Business Insider. [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z:

<<https://www.businessinsider.com/japan-yakuza-mafia-aid-earthquake-tsunami-rescue-efforts-2011-3>>

*Don of yakuza gang dealt unprecedented death sentence*. (2021). The Asahi Shimbun. [online]. [cit. 2021-12-22]. Dostupné z: <<https://www.asahi.com/ajw/articles/14424860>>

E-Gov Law Search. 暴力団員による不当な行為の防止等に関する法律. [online]. [cit. 2021-12-10].

Dostupné z: <<https://elaws.e-gov.go.jp/document?lawid=403AC0000000077>>

Fredholm von Essen, M., (1996). *Street Gangs of Seventeenth Century Japan – Part 1: with Sword and Tobacco pipe*. Michael Fredholm. [online]. [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <<https://michaelfredholm.ippeki.com/street-gangs-of-seventeenth-century-japan-part-1-with-sword-and-tobacco-pipes/>>

Hays, J. (2012). *Financial Scandals in Japan*. Factsanddetails.Com. [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <<https://factsanddetails.com/japan/cat24/sub158/item1799.html>>

Finanční analytický úřad. *Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC)*. [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <<https://www.financnianalytickyurad.cz/galerie/tinymce/3.%20%C3%BAmluva.pdf>>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Trestněprávní úprava*. [online]. [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/trestnepravni-uprava.aspx>>

National Police Agency. [online]. [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <<https://www.npa.go.jp/english/>>

Policie České republiky. *Co je organizovaný zločin*. [online]. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <<https://www.policie.cz/clanek/co-je-organizovany-zlocin.aspx>>

Yokoyama, T., (2021). *Expert details why yakuza have such a hard time quitting gang life*. The Asahi Shimbun. [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <<https://www.asahi.com/ajw/articles/14320968>>

## **SEZNAM ZKRATEK**

SEC (Securities and Exchange Commission) - Komise pro kontrolu nad cennými papíry

CPI (Corruption Perceptions Index) - index vnímání korupce

NPA (National Police Agency) – Národní policejní agentura

JAFIC (Japan Financial Intelligence Center) - Japonské finanční zpravodajské centrum

## **SEZNAM PŘÍLOH**

Příloha A – Japonsko-český slovníček nejčastěji používaných výrazů.....I

## Příloha A – Japonsko-český slovníček nejčastěji používaných výrazů

Přepis japonského výrazu do latinky	Český překlad	Japonský výraz
<i>aniki</i>	oslovení pro staršího bratra	兄貴
<i>baburukeizai</i>	bublinová ekonomie	バブル経済
<i>bakuto</i>	hazardní hráč	博徒
<i>bōhajōrei</i>	opatření pro potlačení kriminální organizace	暴力団排除 条例
<i>bōryokudan</i>	kriminální organizace	暴力団
<i>burakumin</i>	provozovatelé "nečistých" povolání	部落民
<i>bushidō</i>	samurajský kodex cti; cesta válečníka	武士道
<i>demukae</i>	shledání; opět se setkat	出迎え
<i>geisha</i>	profesionální společnice	芸者
<i>giri</i>	smysl pro povinnost; čest	義理
<i>girikake</i>	ceremoniály/oslavy pořádané yakuzou	義理かけ
<i>gurentai</i>	skupina násilníků (chuligánů)	愚連隊
<i>hanafuda</i>	květinové karty; karetní hra	花札
<i>hatamoto</i>	vazal; přímý služebník šóguna	旗本
<i>hatamotoyakko</i>	sluha; služebník šóguna/samuraje	旗本奴
<i>heyazumi</i>	žijící v rodině staršího bratra	部屋住み
<i>ikka</i>	rodina	一家
<i>irezumi</i>	tradiční japonské tetování; tetovat	入れ墨
<i>jiageya</i>	pozemkový žralok; pozemkový makléř	地上げ屋
<i>jitsuroku eiga</i>	pravdivý film, záznam	実録映画
<i>jitsuwashī</i>	pravdivé příběhy	実話氏
<i>Jiyūtō</i>	Liberální strana	自由党
<i>kabukimono</i>	excentričtí samurajové	傾奇者
<i>kakuseizai</i>	stimulant; psychotropní látka	覚醒剤
<i>kashimoto</i>	šéf hráčské skupiny, majitel hazardního domu	貸し元
<i>katana</i>	japonský jednostranný meč	刀
<i>keizai</i>	ekonomika	経済
<i>kobun</i>	stoupenec; následovník	子分
<i>kotohajime</i>	přípravy oslav Nového roku	事始め
<i>machiyakko</i>	gangy prezentující se jako "lidoví hrdinové"	町奴
<i>meakashi</i>	soukromý detektiv; tajný policejní informátor	目明し
<i>minbō</i>	vyhrožování násilím	民暴
<i>ninjō</i>	lidskost; lidská emoce; empatie	人情
<i>ninkyō eiga</i>	rytířské filmy	任侠映画

<i>omotenashi</i>	pohostinství; pohostinnost	お持て成し
<i>otokodate</i>	šlechtný rytíř; rytíř v lesklé zbroji	男伊達
<i>oyabun</i>	šéf; boss; hlava kriminálního syndikátu	親分
<i>sakazuki</i>	ceremonie se saké	親子杯
<i>rōnin</i>	samuraj bez pána	浪人
<i>shiranamimono</i>	zlodějské příběhy	白浪物
<i>sōkaiya</i>	korporátní vyděrač	総会屋
<i>tekiya</i>	pouliční prodavač	的屋
<i>tsujigiri</i>	zabití kolemjdoucího pro otestování meče	辻斬り
<i>wakizashi</i>	krátký samurajský meč	脇差
<i>yakuza eiga</i>	yakuza filmy	やくざ映画
<i>yubitsume</i>	rituál useknutí malíčku	指詰め

## **BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE**

**Jméno autora: Rostislav Balner**

**Obor: Mezinárodní vztahy a diplomacie**

**Forma studia: prezenční studium**

**Název práce: Yakuza, organizovaný zločin a jeho vliv na stát a společnost v Japonsku**

**Rok: 2022**

**Počet stran textu bez příloh: 42**

**Celkový počet stran příloh: 2**

**Počet titulů českých použitých zdrojů: 0**

**Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 25**

**Počet internetových zdrojů: 11**

**Vedoucí práce: Mgr. Jiří Víšek, Ph.D.**